Doğan Kardeş

Ekim 1964 ★ 125 Kuruş

Mehmet Ali & Akşamsefası

AFACANLAR

Okullar açıldı — Çizen: Selma Emiroğlu Aykan

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Sayı : 547 Ekim 1964

Kuruluşu: 23 Nisan 1945

Fiatı: 125 kuruş

Aylık çocuk dergisi ✶ Sahibi: Kâzım Taşkent ✶ Umumi Neşriyat Müdürü: Vedat Nedim Tör ✶ Bu sayıyı hazırlayan: Onat Kutlar ✶ Yazı İşleri Bürosu: Galata, Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No. 27, Kat 1 ✶ Mektup adresi: Posta Kutusu: 217 Beyoğlu ✶ Yazı İşleri için telefon: 44 74 37 - 44 05 39 ✶ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✶ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146 İstanbul ✶ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ✶ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✶ Yurt dışı iki misli ✶ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✶ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✶ Basıldığı yer: Tifdruk Matbaacılık Sanayii A.Ş. Basımevi

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasası»na uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları
YAPI ve KREDİ BANKASI
nın kültür hizmetlerinden biridir.

Cumhuriyet Bayramı Hepinize Kutlu Olsun.

Selma Emiroğlu Yine Doğan Kardeş'te

Selma Emiroğlu 15 yaşında bir çocukken Doğan Kardeş'e renkli kapaklar, resimli hikâyeler yapardı. Onun çizdiği «Kara kedi çetesi» hikâyeleri pek meşhurdu. Bütün okuyucularımız ona bayılırlardı.
Arada Selma Emiroğlu büyüdü. Bir süre resim yapmayı bıraktı. İstanbul Konservatuvarına giderek ses sanatkârı olmak için çalıştı. Bunda da muvaffak oldu. Şimdi Selma ablamız Münih'de yaşamaktadır. Tatilde İstanbul'a gelince pek sevdiği Doğan Kardeş'e uğramadan edemedi. Şimdi Münih'de boş zamanlarında yine Doğan Kardeş'e renkli kapaklar ve resimli hikâyeler yapmayı vaadediyor. Bu sayıdan itibaren Doğan Kardeş Selma ablasına kavuşmuş oluyor.

SINIF KİTAPLIKLARI İÇİN % 20 DAHA UCUZ

Her sınıfta bir kitaplık kurmanın çok pratik ve çok kolay bir yolu vardır. Bize bunu Viyana'dan bir Doğan Kardeş okuyucusu haber vermişti. Biz de o haberi size bundan evvelki sayılarımızda bildirmiştik. Şimdi okulların açıldığı şu günlerde bu güzel buluşu yine size hatırlatıyoruz:
Her sınıfta çocuklar birer kitap hediye ederek bir «sınıf kitaplığı» kurabilirler. Bir sınıfta eğer 50 çocuk varsa en azından 50 kitap kolayca toplanır. Bazı varlıklı çocuklar bir kitap yerine üç kitap birden armağan edebilirler. O zaman kitapların sayısı daha da artar. Görüyorsunuz ki, kardeşlerim, bu usulle her sınıfta bir kitaplık kurmak çok kolaylaşıyor. Öğretmenlerinizle işbirliği yaparak siz de bir sınıf kitaplığı kurabilirsiniz. Eğer bu usulü uygulıyarak sınıf kitaplığı kurmak isterseniz, Doğan Kardeş Yayınevi size alacağınız kitaplar için % 20 indirim yaparak yardım edebilir. İsteklerinizi P. K. 1146 İstanbul adresine bildiriniz.

Tatil Yarışmalarımız bitti.

★★★★★★★★★★★★★★★★

AYIN YAZISI

★★★★★★★★★★★★★★★★

Sonbaharda Nelere Dikkat Etmeliyiz?

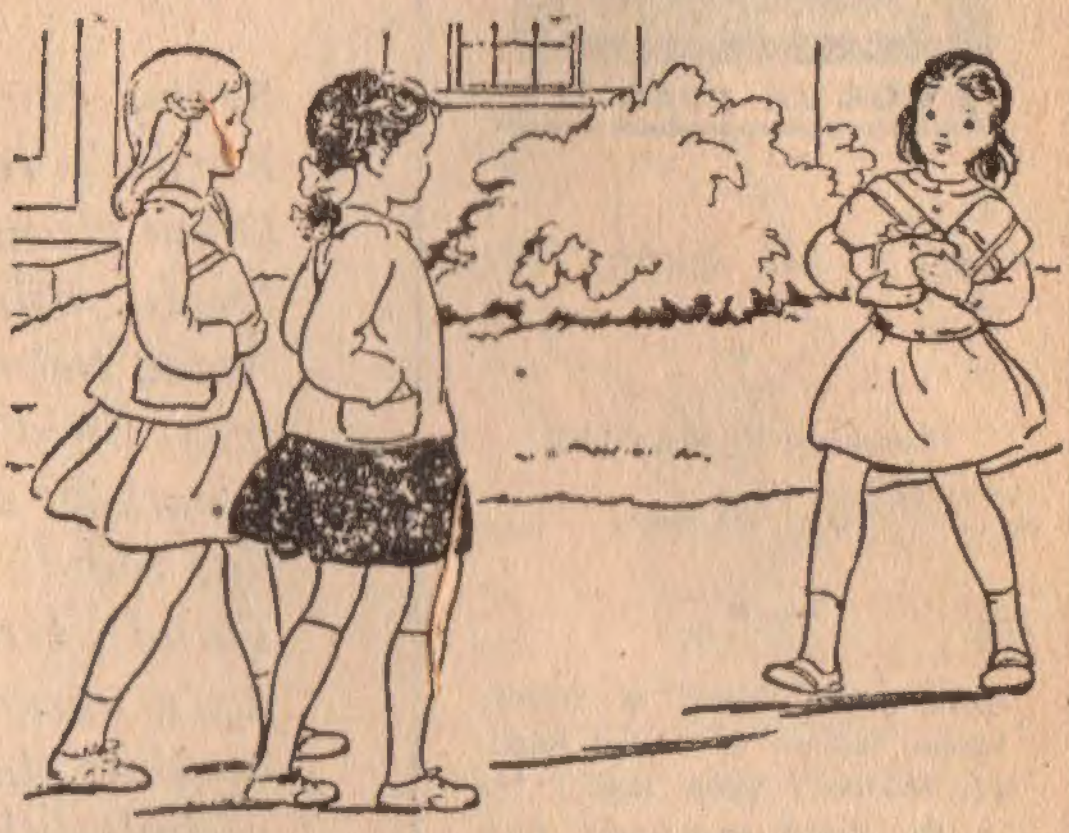

Yazan: S. Türkis NOYAN

Sevgili okuyucular,

Ekim ayının girmesiyle birlikte, sonbaharın ilk belirtileri de kendini göstermeye başladı. Eylül boyunca havaların yavaş yavaş serinlediğini farketmemiş olsak bile, Ekimde, çevremizin tamamen değişik bir görünüşe bürünmekte olduğu kolay kolay gözümüzden kaçmaz. Herşeyden evvel günlerin bir hayli kısaldığı artık kendini adamakıllı hissettirir. Buna herkes biraz üzülmekle beraber sonbaharın kendini insanlara sevdirecek pek çok güzellikleri de vardır. Bir kere, çoğunlukla sıcak ve kurak geçen bir yazdan sonra yağan ilk güz yağmurları ortalığa yepyeni bir tazelik ve canlılık vermiştir. Aylarca güneşte kavrularak sertleşmiş ve çatlamış olan toprak, üzerine düşen yağmur damlalarını büyük bir özlem ve açlıkla içer, sonra gevşer, yumuşar, kabarır, üzerinde yaz boyunca sararıp kurumuş olan otların yerine taze çimenler yeşerir.

Ağaçların donuklaşmış, cansızlaşmış gibi görünen yaprakları yıkanır, kısa bir zaman için de olsa yeniden dirilir, sonra gitgide kızarır, renklenir ve her taraf sonbaharın özelliğini ve güzelliğini teşkil eden kızıl, turuncu, kahverengi ve sarı renklere boyanır. Gökyüzü de artık yaz günlerinde olduğ,u gibi dupduru, lekesiz ve uçuk bir mavilikte değildir, onun bile rengi âdeta daha koyulaşmış, canlanmıştır, üzerinde beyaz ve gümüşü bulut kümeleri birbirini kovalarcasına süzülüp giderler. Hele güneşin batışına ve doğuşuna doyum olmaz. Sonbahar mevsiminde bu günlük olay çoğunlukla eşsiz bir renk bolluğu içinde olagelir.

Tabiattaki bu değişikliğe insanlar ve hayvanlar da katılırlar. Onlara da mevsim değişikliği dolayısiyle yeni bir canlılık, bir hareketlilik gelir, hepsinde bir faaliyet başgösterir. Çünkü sonbahar, yılın en zorlu, en çetin devresi olan kış mevsimi için bir hazırlık safhasıdır. Bütün canlı varlıklar bu zamanda soğuklara karşı tedbirlerini alırlar, barınacakları yerleri, neme, fırtınaya karşı dayanıklı hale getirirler, ambarlarına kışlık erzak depo ederler. Memeli hayvanların tüyleri uzar, sıklaşır, kendilerini soğuklara karşı koruyabilecek kalın bir kürke bürünmeye başlarlar. Vücutlarında çok miktarda yağ birikir. Bu yağ tabakası da soğuğa karşı korunduğu gibi, aynı zamanda vücutta bir besin ambarı vazifesini de görür. Her tarafın karla, buzla örtüldüğü, yiyecek bulmanın güçleştiği günlerde, hayvanlar vücutlarında birikmiş olan bu yağları sarfederek yaşarlar. Uzun zaman aç kalsalar bile bu kalori stokundan faydalanabilirler. Zaten hayvanların pek çoğu kışın yuvalarına, inlerine çekilip kış uykusuna yattıklarından, organlarının hareketi ve çalışması çok yavaşlar, bununla birlikte kalori ihtiyaçları da azalır. Meselâ nabız ve solunum uyku sırasında çok hafifler, vücut hemen hemen hareketsizdir ve vücut sıcaklığı da düşer. Bu yüzden hayvanlar haftalarca beslenmeden yaşayabilirler. Yalnız ara sıra uyanarak biraz yiyecek yerler.

Kış uykusuna yatmayan canlıların ise, aksine daha fazla kaloriye ihtiyacı vardır. Çünkü havanın soğumasına karşı vücudun kendini koruması ve normal sıcaklığını muhafaza edebilmesi için daha çok yakıt, yani besin alması gerekir. İşte biz insanlar canlıların bu grubuna girmekteyiz. Bu bakımdan kışa girmeden daha tedbirli ve akıllı davranmak zorunda olan varlıklardanız. Tabiat ana bizleri kendi eliyle kışa hazırlamaz. Biz her şeyi kendimiz düşünmek ve yapmak zorundayız. Soğuk mevsim başlamadan sıcak giyecekler tedarik etmek, yün kazaklar, hırkalar, atkı ve eldivenler örmek, kalın elbiseler, paltolar dikmek, dolaplarımızı, kilerlerimizi kış için kuru sebze ve meyvelerle, reçel, turşu kavanozları ile doldurarak alışverişin güçleştiği günler için hazırlıklı olmak, evlerimizi ısıtacak odun, kömür veya akaryakıtı satınalmak hep sonbaharda başarılması gereken işlerdir. Bunlar elbetteki ailenin sorumluluğunu üzerine almış olan anne ve babaların omuzlarına yüklenir. Ancak her şeyi de onlardan beklemek doğru değildir. Bilgili, akıllı, iyi yetişmiş bir çocuk, kendi sağlığı, güveni ve gelişmesi ile ilgili birçok şeyleri kendiliğinden düşünmeye ve yapmaya alışmalıdır, büyüklerin bunları kendisine hatırlatmasına meydan vermemelidir.

Meselâ sizlerin yaşında olan ve gerek okulda öğrendikleri gerekse okuduğu faydalı kitaplar sayesinde bilgisini genişletmek imkânını bulmuş olan her çocuk, sonbahardaki ısı ve hava şartlarının ne kadar çabuk değiştiğini bilir ve buna göre tedbirli davranır. Sabahleyin havayı sakin ve güneşli görse bile buna güvenemiyeceğini, yaz mevsimi boyunca sıcağa alışmış olan vücudunun soğuğa karşı daha duyarlı hale geldiğini ve bu yüzden kolayca üşütebileceğini düşünür ve okula giderken yanına bir ceket veya bir hırka almayı ihmal etmez. Elbette ki sabahları anneleri ile uzun uzun tartışan ve: «Amaan, anne, bu havada da hırka giyilir mi? Baksana ne kadar sıcak...» diyerek incecik yazlık elbiseleriyle sokağa fırlayan çocuklar da yok değildir. Fakat bunlar birkaç saat sonra hava birden dönünce yağmurdan içine kadar ıslanmış ve rüzgârda iliklerine kadar üşümüş olarak titreye titreye eve geldiklerinde annelerinin yüzüne bakacak cesaret bulabilirler mi acaba? Çok defa bunun arkasından aksırık, öksürük, nezle ve boğaz ağrısı da başgöstermekte gecikmez ve ufacık bir düşüncesizlik yüzünden türlü tatsızlıklar doğar.

Böyle davranan çocuklar, bir karınca ve tarla faresi kadar akılları ve bilgileri olmadığını, güdülmeye muhtaç, kendi kendini idare edemiyen kendi sorumluluklarını bile yüklenemiyen yetersiz varlıklar olduklarını ortaya koyarlar. Akıllı ve bilgili bir çocuk, mevsimine göre giyinmesini bilir. Fakat bu, vücudu hamlaştırmak, sıcaklık değişikliklerine karşı koyamıyacak şekilde şımartmak demek değildir. Hava biraz serinlerse hemen üstüste yün giymek, biraz rüzgâr esse, yağmur yağsa başımızı, yüzümüzü sarıp sarmalamak, derimizin hava almasını, kolumuzun, bacağımızın rahatça hareket etmesini önleyecek şekilde sıkı ve kalın giysilere bürünmek te vücuda zararlıdır. Çünkü üşümek kadar fazla terlemek te iyi bir şey değildir. Giydiklerimiz gerek kendi vücudumuza gerekse dış şartlara uygun olmalı, her şeyden evvel kolay temizlenebilir ve hava geçirir bir malzemeden yapılmalıdır, hiçbir tarafımızı sıkmamalı ve hareket etmemize engel olmamalı, üzerimize ağırlık vermemelidir.

Giyeceklerimiz gibi, beslenme tarzımız da sağlığımız için çok önemlidir. Bilhassa mevsim değişikliklerinde vücudun duyarlığı fazlasiyle arttığından, onun hastalıklara karşı koyma gücünü desteklemeliyiz. Tıpkı hayvanların vücutlarında yağ biriktirdikleri gibi, biz de soğuğa karşı dayanıklı olabilmek için aldığımız kalorilere dikkat etmeliyiz.

Bazı çocuklar hergün sadece sevdikleri şeyleri yemek isterler. Meselâ kimi yalnız et yer, sebzeyi «ağzıma koymam» diye reddeder. Bir başkası ise devamlı olarak önüne hamur işi, pilâv, patates çıkarılsın ister, başka yemeklerin yüzüne bakmaz, veya kaşık kaşık reçel, tatlı şekerleme yer, meyvayı istemez.

Bu davranışlar şüphesiz ki çok yanlıştır. Bir insan sadece sevdiği şeyi değil, her şeyden evvel vücuduna yararlı olan şeyleri yemelidir. Tabiat ise insanı o şekilde yaratmıştır ki, her çeşit besini yiyebildiği gibi her türlü besine ihtiyacı da vardır. Bunlar biraraya gelince birbirilerini tamamlarlar. Tek taraflı bir beslenme eksik ve zararlıdır. Hele büyüme ve gelişme çağında olan sizler için...

İyi yetişmiş çocuklar olan siz Doğan Kardeş okuyucuları, şüphesiz bunları bilir ve ona göre hareket edersiniz. Sofrada bulunan ye-

(Devamı Sh. 48 de)

Yabancı Ülkeler
Yabancı Dostlar

MEKSİKA

★

Meksika'yı gezmek büyük bir zevktir. Hele bir de kılavuzluğunuzu yapan bir merkebin sırtındaysanız...

★

HAYDİ gelin sizlerle «sombrerolar, siestalar» ülkesini şöyle bir dolaşalım. Size yabancı gelen bu kelimeler Meksika'nın ana dili olan İspanyolca kelimelerdir.

Bu karagözlü, güzel eşeğin sırtında rahat rahat otururak ülkenin büyük bir kısmını görebiliriz. Sırası gelmişken bu sakin huylu hayvanlardan söz açılmışken, hemen Meksika'da pek değerli olduklarını ve sevildiklerini de söylemek gerekir. Dağ yollarında, ağır yük taşımında ve kumlu sıcak ovalarda yolcu taşımada bütün araçlardan üstündürler.

İkide bir eşeğimiz durarak «Ai, ai ai» der ve kuzeydeki ovaları kaplıyan çöl topraklarında yetişen kaktüslerden yemeğe çalışır. Güneye doğru yol aldığımızdan kaktüslerden başka yiyecekler de önüne çıkacak. Zira Meksika'nın her tarafı kurak ve çorak değildir.

Şimdi gözlerinizin önünde kocaman bir V harfi şeklinde bir ülke canlandırın bu V güneye doğru uzanırken bükülerek doğuya yönelir. Ve Meksika körfezinin etrafını at nalı şeklinde çevirir.

Hem Büyük Okyanus hem de Meksika körfezi tarafında kıyılarda yerey alçaktır. Doğuda ve batıda uzanan alçak toprakların arkasında iki sıra halinde Sierra Madre dağları uzanır. Bu dağlarda zengin altın, gümüş, kalay ve petrol yatakları bulunur. Burada iklim oldukça serttir. Yazın bile hava serindir. Ama mutlaka kar görmek istiyorsanız bizim eşeğin epeyce yükseklere tırmanması gerekir.

Güney Meksika'da körfez kıyısında bizi dolaştırırken hayvancağız sivrisinekleri kovmak için ikide bir kulaklarını oynatır, kuyruğunu sallar. Çeşitli

sarmaşık ve bambulardan meydana gelen bir ormandan geçerken belki sıcaktan yanıp yakılmaya başlıyacaksınız ama renk renk papağanları, kuyruklarıyla ağaçlarda sallanan maymunları ve çeşitli sıcak ülke bitki ve ağaçlarını seyrederken her şeyi unutacaksınız. Şu upuzun ağaçları görüyor musunuz? Tamam bildiğiniz çiklet bunlardan elde edilen süt gibi sıvıdan yapılır. Kuzeyde kıyı boyunca zengin topraklar uzanır. Buralarda portakal, kahve ve muz yetiştirilir. Ülkenin en kalabalık yeri iki dağ sırası arasında kalan kısımdır. Başkent Meksiko da buradadır.

Bazı ağaçlar, şatolar ve saraylar beş yüz yıllık. Şehrin merkezinde, harabelerin üstüne kurulmuş büyük bir meydan vardır. Bunun hemen yanı başında da modern binalar görmek mümkündür. Yan sokaklarda pazar kurulur. Alış veriş tıpkı yüzlerce yıl önceki gibidir. Biraz eğlenmek mi istiyorsunuz? Öyleyse şu el örgüsü sepetlerden bir tane alın. Durun. Hemen satıcının istediği fiyatı vermeyin. Zira Meksikalı satıcılar pazarlığa bayılırlar.

Meksikaya sombrerolar ve siestaler ülkesidir demiştik değil mi? Şu simsiyah kaytan bıyıklı adama bakın. Başında geniş kenarlı bir şapka var. İşte bunun adı sombrero. Omzuna da şal gibi bir şey atmış.

Köylerdeki halkın giyinişi Meksika geleneklerine daha çok uygundur. Köylü kadınlar yere kadar uzun cicili bicili geniş pamuklu eteklikler giyerler.

Meksikalılar hiç aceleci değildir. İklim yaz kış sıcak olduğundan ağır, telaşsız, geniş yürekli kimselerdir. Yazın öğleleri köylüler çalışmazlar İşlerini bırakıp bir gölgede kestirirler. İşte bu öğle uykusuna da siesta denir.

Meksikada erkek çocuklar ve kızlar ayrı okullara giderler. Okullar martla kasım arası açıktır. Yani yazın da okula gidip gelirler.

Bakın çocuklar bir oyun oynuyorlar. Bildiğimiz birdirbirden pek farkı yok değil mi? A! Çocuklardan biri yeni bir oyuna başlıyor. Elindeki kırmızı bezi durmadan sallıyor, kızkardeşi de peşinden koşuyor. Kendi aralarında boğa güreşi oynuyorlar. Boğa güreşi Meksika'nın baş sporlarındandır. Arena denilen geniş meydanlarda renk renk göz alıcı elbiseler giymiş matador denilen boğa güreşçileri boğaları deli gibi kızdırıp onlarla bir ölüm kalım savaşına girişirler.

Şimdi başkentten çıkalım ve uyuyan köylerden birine doğru gidelim. Yalnız bugün köy cıvıl cıvıl. Zira şenlik var. Azizler Günü Bayramı. Meksika-

BİR ÖRNEK DOĞAN KARDEŞ KULÜBÜ

Gaziantep Doğan Kardeş Kulübünün tatilde düzenlediği Çay toplantısı çok başarılı geçti. Un içinde para arama yarışmasında Yapı ve Kredi Bankası'nın koyduğu altın ve gümüş paralar büyük heyecan yarattı. Yukarda da başka bir neşeli yarışmaya «Biberonla süt içme yarışması» na katılan kardeşleri görüyorsunuz.

lılar şenlik yapmak için en küçük fırsatları bile kaçırmazlar. Geceleyin gökyüzünü renk renk fişekler aydınlatacak. Mızıka çalıyor halk ona ayak uydurmuş yürüyor, şakalaşıyor, gülüyor eğleniyor.

Dikkat ettiniz mi köylülerin çoğu çok esmer ve simsiyah saçlı. Bu esmer tenliler, birinci ve ikinci yüzyıllarda Meksika'da birçok kızıl derili kabilelerin yaşadığını ispatlamaktadırlar.

Bunlar yapıcılıkta hayli ustaymışlar. Bugün bile sapsağlam duran piramitler yapmışlar. Kızılderililerin içinde en ünlüsü Azteklerdir. Başkent Meksiko'nun ilk kurucuları da bunlardır.

Meksikalıların neden İspanyolca konuştuklarını araştırdınız mı?

Kristof Kolomb Amerikayı bulduktan birkaç yıl sonra Kortez adlı bir İspanyol gemici Meksikaya geldi Kortez ve adamları İspanya kıralı adına altın ve diğer kıymetli maddeler aramaya çıkmışlardı.

Aztekler Kortez ve diğer beyazları at sırtında görünce hayran kaldılar. Zira o zamana kadar öyle bir hayvana raslamamışlardı. İspanyolları Allah sandılar. Yalnız bunda aldandıklarını anlamakta gecikmediler. Zira Kortez reislerini öldürüp hazinelerini ellerinden aldı ve kızılderilileri kendilerine köle yaptı. Bundan böyle tam üç yüz yıl İspanyolların dayanılmaz baskısı altında kıvrandılar.

Eylül'ün 16'sı Meksika'nın en büyük bayramıdır. Zira 1890 yılında o gün İspanyolları memleketlerinden kovmuşlardır.

Meksika'da Fransızca da sık sık duyulur. Sonra Meksiko'yu gezerken Fransız havası bulunan birçok saraylar da gördük. Bunun da ayrı bir hikâyesi vardır.

İspanyol baskısından kurtulan Meksika'nın durumu 1821 de eskisinden hiç de iyi değildi. Zira başa geçen önderlerin İspanyol asillerinden hiç farkları yoktu.

Fransa bu zayıf durumdan faydalanarak Meksika'ya idare etsin diye bir kıral gönderdi. Yalnız o

da bu işi pek beceremedi.

Bu sırada çok akıllı bir kızılderili önder ortaya çıktı. Onun başkanlığında memleketteki Fransızlarla savaştılar.

Juarez adlı bu yerli, yıllarca cumhurbaşkanlığı yaptı fakat onun ölümünden sonra halk yine zalim idarecilerin pençesine düştü. Durum 1934 de değişti ve her gün biraz daha iyiye gitmeye başladı.

Mesika cumhuriyetle idare edilmektedir. Gelişen bir ülkedir. Köylerin çoğunda yalnız okullarda elektrik vardır. Evlerde gazyağı kullanılmaktadır.

Şenlikte, kulağınıza garip birtakım sesler, çeşitli diller de çarptı herhalde. Meksika'da yalnız İspanyolca değil, eski kızılderili kabîlelerin dilleri de konuşulur. Ülkede 50 çeşitli dil konuşulmaktadır. Bugün yetişkinlerin çoğu İspanyolca ve günün âdetlerini öğrenmek için okula gitmektedirler.

Vaktiniz varsa gidip Akapulko'da denize girelim. Gezimize Büyük Okyanus kıyısındaki bu güzel sahil şehrinde son veriyoruz. Meksika'da en acıklı şey «adios» yani «allahaısmarladık» demektir. «Tekrar buluşuncaya kadar demek» daha neşeli olduğu için çoğunlukla onu kullanırlar. Bu neşeli insanların güzel geleneklerine uyarak biz de aynı şeyi söylüyoruz.

BİR KÜÇÜK KARDEŞTEN MASAL

KIRALIN KAYBOLAN İKİZLERİ

Vaktiyle bir kıral kaybolan ikiz çocuklarını bulana en büyük armağanı vereceğini ilân etmiş. O ülkede bir evde de çok yoksul bir aile yaşıyormuş. Bu ailenin en büyük oğlu olan ve arkadaşları arasında da «Cesur Memo» adıyla tanınan bir çocuk Kıralın kaybolan ikizlerini bulmaya karar vermiş. Bu iş için Annesinden izin istemiş. Ama annesi izin vermemiş. Bunun üzerine Memo gizlice evden çıkmış. Bütün gerekli eşyaları da yanındaymış. Ama bir türlü bilemiyormuş, ikizleri nerede ve nasıl arasın? Sonunda düşünmekten yorulunca kararını vermiş. Saraya giderek isteğini anlatmış ve Kıralın huzuruna çıkarılmış:

— Ben kaybolan çocuklarnızı bulmak istiyorum, demiş.

Kıral da,

— Onları bulman çok güç, demiş, ama mutlaka aramak istiyorsan Kuzeyde ara. İyi yolculuklar ve başarılar dilerim oğlum.

Memo saraydan çıkmış, her zaman oynadığı arsayı, kırları ve nihayet caddeyi geçerek ormana dalmış. On-onbeş dakika yürüdükten sonra içine bir korku girmiş. Geceyi bir ağaçta geçirmeye karar vermiş. Çünkü vahşi hayvanlardan korkuyormuş. Sonunda sabah olmuş. Memo ağaçtan inmiş ve yola devam etmiş. Ertesi geceyi bir mağarada geçirmiş. Orada ateş yakıp yanındaki yiyeceklerden yemiş. Sonra da uyuya kalmış. Uyandığı zaman güneşin ışıkları mağaranın içinde bir altın gibi parlıyormuş. Mağaranın içlerine baktığı zaman aaa! bir de ne görsün? Kıralın tarif ettiği ikiz çocuklardan biri. Hemen yanına yaklaşarak:

— Ben de sizi arıyordum, demiş.

Çocuk:

— Oh! Çok memnun olduk, diye karşılık vermiş. Zaten kardeşim o mor kelebeğin peşini bırakmış olsaydı bunlar başımıza gelmiyecekti.

Memo,

— Öyleyse hadi gelin Kırala gidelim, demiş, yola çıkmışlar. Kıral çocuklarını görünce sevinçten ne yapacağını bilememiş. Memo'ya «Sağol!» diye haykırmış. Sonra sevinci biraz hafifleyince Memoya «Dile benden ne dilersin?» diye sormuş. «Okumak istiyorum!» demiş Memo da. Gerçekten Memo'nun isteği yerine gelmiş. Okumak arzusu bir rüya iken gerçek olmuş.

Yasemin DEMİRÖZÜ

ALEXANDRE DUMAS'nın büyük serüven romanı MONTE KRİSTO KONTU'ndan heyecanlı bir hikâye:

Zindandan Kaçış

Yazan: Alexandre DUMAS

Çeviren: Gülen OLUT

MONTE Kristo Kontu'ndan alınan bu parçanın kahramanı Edmond Dantes adlı genç, Fransa'da XVIII Louis idaresi tarafından casuslukla suçlandırılarak korkunç Chateau d'If zindanlarına hapsedilmiştir. Dantes bir tünel kazarak, bitişik hücredeki iyi kalbli Abbe Faria ile dost olur. Yaşlı bir adam olan Faria ölünce Dantes pek üzülür, bütün yaşama gücü kırılır. Fakat bir süre sonra bu fırsatı değerlendirme fikri genç adama hayatla mücadele kuvveti verir.

«Dantes pencerelerden süzülen ölgün ışık altında, yatağın üzerindeki kaba, pis çuvalın sert kıvrımları arasında upuzun kaskatı bir şekil farketti. İşte en sevgili dostunun kefeni buydu. Artık onun için her şey sona ermişti. Kısa bir sürede bağlanıverdiği, yardımsever, iyi yürekli arkadaşından büsbütün ayrılmıştı. Yatağın kenarına oturdu ve kara düşüncelere daldı. Yine ilk başta-ki gibi, yapyalnız kalmıştı. Artık onu hayata bağlıyan tek insanın ne sesini işitebilecek ne de dertleşebilecekti. Faria gibi ölmek daha hayırlı olacaktı.

Arkadaşının şiddetle karşı koyduğu ve onun yardımıyla çoktandır unuttuğu intihar fikri, ölünün başucundan bir hayalet gibi karşısına dikilmişti.

«Ben de ölmeliyim» diye söylendi. Ama nasıl? Sonra «Kolay!» diye gülümsedi ve kendi kendine mırıldandı:

«İçeri ilk girenin üstüne saldırırsam mutlaka beni giyotine yollarlar.» Ama böyle çirkin bir ölüme de gönlü bir türlü razı olmuyordu. Yavaş yavaş içindeki karamsarlığın yerini çılgın bir yaşama ve hürriyete kavuşma isteği aldı.

«Ölmek mi? Yok yok! Olamaz!» diye bağırdı. «Bunca sıkıntıyı çekip bu kadar uzun zaman yaşamaya ne lüzum vardı sanki? Hayır ölmiyeceğim. Yaşayıp sonuna kadar karşı koyacağım. Elimden zorla aldıkları mutluluğuma tekrar kavuşacağım. En büyük isteğim ölmeden önce, cellatlarımın cezalandırıldığını, dostlarımın kurtulduğunu görmek... Ama bütün sevdiklerim beni terketti. Herkes beni unuttu. Bu zindandan kurtulmanın tek çaresi Faria'nın tuttuğu yolu tutmak.»

Bu sözler ağzından çıkar çıkmaz gözleri bir noktaya takıldı ve olduğu yerde taş gibi kaldı.

«Bu fikri de aklıma kim soktu?» diye kendi kendine mırıldandı.

«Tanrım bu senin ilhamın! Mademki buradan ancak ölüler serbestçe çıkabiliyor öyleyse ben onunla yer değiştirmeliyim.»

Verdiği karardan caymaktan korkarak hemen iğrenç çuvala eğildi. Faria'nın yaptığı bıçakla çuvalın ağzındaki ipleri kesti. Cesedi çıkardı. Sürükliye sürükliye kendi hücresine götürüp yatağına yatırdı. Başından çıkar-

dığı mendili cesedin kafasına bağladı. Yorganı çenesine kadar çekip her tarafını iyice örttü. Adamın buz gibi alnından son defa öptü. Hâlâ açık olan isyankâr gözlerini kapattı. Zindancı akşam yemeğini getirdiğinde her zamanki gibi erkenden uyuduğunu sansın diye de yüzünü duvara çevirdi.

Öbür hücreye geçti. Taşıyıcılar üstünde ceset etkisi bırakmak için sırtındaki paçavraları çıkardı. Çuvalın içine girip içerden ağzını dikti. Bu sırada gardiyanlar içeri girseydi mutlaka yüreğinin gümbür gümbür atışını duyarlardı.

Nihayet hapishane müdürünün cesedin atılması için kararlaştırdığı saat gelince merdivenlerde ayak sesleri işitti. Önemli dakika gelip çatmıştı.

Kapı açıldı. Hafif bir ışık gözlerine vurdu. Çuvalın kalın dokuması arasından iki gölgenin kendine doğru yaklaştığını farketti. Bir üçüncüsü de kapıda durmuş fener tutuyordu. İçeri girenler çuvalı iki ucundan tutup kaldırdılar.

«Kuru bir ihtiyar da bu kadar ağır mı olurmuş?» dedi biri.

«Her geçen yıl insanın kemiklerini yarım kilo ağırlaştırırmış» dedi öteki.

Cesedi bir sedyeye koydular. Edmond kaskatı durmaya çalışıyordu. Küçük grup fenerin aydınlığında merdivenden indi. Bir ara yüzüne soğuk bir rüzgâr çarptı. Sevinçle ürperdi.

Adamlar 20-25 m. gittikten sonra durup sedyeyi yere bıraktılar. Taşıyıcıların uzaklaştığını ayak seslerinden anladı.

Nerede olduğunu merak ediyordu. Aklına fırsattan faydalanıp kaçmak geldi ama vakit bulamadı. Ayrılan adamın geri döndüğünü, oldukça ağır bir şeyin yere bırakıldığını ve o anda da ayaklarının sımsıkı bağlandığını farketti.

EV SAHİBİ OLMAK İÇİN

Yapı ve Kredi Bankasının kumbaralı ikramiyeli aile cüzdanı bir gün sizi de bir ev sahibi yapabilir. Şimdiye kadar Yapı ve Kredi Bankasından birçok çocuğa apartman dairesi ve zengin para ikramiyeleri çıkmıştır.

Sedyeyi tekrar kaldırdılar zindanın oturduğu kayalıklara vuran dalgaların gürültüsü adamların attığı her adımda daha da kuvvetleniyordu.

Biraz daha gittiler. Sonra Edmond baş ve ayaklarından tutulduğunu ve ileri geri sallandığını hissetti.

«Bir! İki! Üç!»

Son kelimeyle havaya fırlatıldığını anladı. Yaralı bir kuş gibi korkunç bir hızla düşüyor, düşüyordu. Nihayet ona bir yüzyıl kadar uzun gelen bir süre sonra sular etrafa sıçradı. Bir ok hızıyla buz gibi sulara gömülürken kopardığı çığlığı dalgalar yutuverdi.

Edmond'u ayağına top güllesi bağlayıp denize atmışlardı. Zira Chateau d'If'in mezarlığı denizdi.

Edmond hem şaşkına dönmüştü, hem de boğulmak üzereydi ama kafası harıl harıl çalışıyordu. Sağ eline aldığı bıçakla çarçabuk çuvalın ağzını açtı. İlkin kolunu sonra da başını dışarı çıkardı. Bütün çabalarına karşılık gülleyi yukarı kaldıramıyordu. Bu yüzden de durmadan dibe batıyordu. Ayaklarını bağlayan ipe ulaşabilmek için vücudunu bir yay şeklinde büktü, tam boğulmak üzereyken güllenin ipini kesebildi. Olanca gücüyle suyu tekmeliyerek yukarı fırladı. Artık kendisine engel olan bir şey kalmamıştı. Gülleyle birlikte, çuval da dibe inip kayboldu.

Derin bir nefes almak için yüzeye çıktı. Kimse görmesin diye de tekrar daldı. Tekrar başını çıkardığı zaman denize atıldığı yerden elli metre kadar uzaklaşmıştı. Etrafına bakınınca ürperdi. Yukarda fırtına bulutlarıyla kararmış kapkaranlık bir gökyüzü, önünde karanlık, dalgalı bir deniz, arkasında da hepsinden daha karamsarlık verici, dev taş yığını zindan... Gökyüzüne yükselen simsiyah kule Edmond'a ayını yakalamak için uzanmış bir kol etkisini veriyordu.

Marsilya'nın en iyi yüzücüsü olarak ün salmıştı.

Ama şimdi su yüzüne çıkmaktan korkuyordu. Yıllardır hareketsizlikten kuvvetini, çevikliğini yitirdiğini sanıyordu. Çok geçmeden küçükken hemen hiç ayrılmadığr denizle yine rahatça başa çıkabileceğini anlayınca pek sevindi.

Aradan bir saat geçti. Hürriyete bir an önce kavuşabilmek için düm düz bir hat boyunca yüzerek Tiboulen adasına varmaya çalışıyordu. Birden zaten karanlık olan gökyüzü daha da kararmış, kapkara bir bulut üstüne yuvarlanıyormuş gibi geldi. Bu sırada dizinde şiddetli bir ağrı duydu. Birden aklına vurulmuş olduğu geldi. Kulak kesildi. Fakat silâh sesi duyamadı.

Elini ayağına götürürken bir şeye çarptı. Yoklayınca durumu anladı. Üstüne yuvarlanır gibi gördüğü bulut Tiboulen adasından başka bir şey değildi. Yirmi metre kadar ötesinde garip şekilli kayalıklardan meydana gelmiş ada yükseliyordu. Yürüdü, tanrıya sükrederek sivri kayalıkların üstüne uzandı. Burası ona kuş tüyü yataklardan daha rahat gelmişti. Yorgunluktan, fırtına

ve sonra başlayan yağmur altında tatlı bir uykuya daldı.

Aradan bir saat kadar geçti. Yerleri sarsan bir gök gürültüsüyle uyandı. Şimşek ortalığı gündüze çevirmişti. Bu keskin ışıkta çeyrek mil kadar ötede, iki ada arasında küçük bir balıkçı teknesi gözüne ilişti. Bir dalganın tepesinde yükselen kayık az sonra aşağıdaki çukurlukta kayboldu. Bir saniye sonra başka bir dalganın tepesinde belirdi. Tekrar çakan şimşeğin aydınlığında dört adamın direklere tırmandığını beşincinin de kırık bir dümene yapıştığını gördü. Sonra korkunç bir çarpma gürültüsü ve acı feryatlar yükseldi. Başka bir şimşekte küçük teknenin parçalandığını gördü. Tahta parçaları arasında göğe çevrilmiş yüzler, bacaklar, kollar seziliyordu. Sonra her taraf kararadı.

Yavaş yavaş rüzgâr azaldı. Dev, kara bulutlar batıya yuvarlandılar. Çok geçmeden de ufukta bir pembe çizgi belirdi. Saat sabahın beşi olmalıydı. Edmond dertli dertli kendi kendine söylenmeye başladı.

«İki, üç saate kadar, gardiyan hücreme girecek, zavallı dostumun cesediyle karşılaşınca ortalığı ayağa kaldıracak hücreler arasındaki gizli geçiti bulacaklar.

Sonra beni denize atanlar sorguya çekilecek. Onlar da mutlaka çığlığımı duymuşlardır. Hemen silâhlı askerlerle dolu kayıklar, pek uzaklaşamadığımı çok iyi bildikleri kaçağı aramaya koyulacaklar. Toplarla, sahildekilere aç çıplak bir adamı kimsenin barındırmaması bildirilecek, Marsilya polisine de haber verilecek. Onlar karadan, zindan müdürü de denizden beni aramaya başlıyacaklar. Peşime bu kadar insan düşünce halim ne olacak? Açlıktan ölüyorum. Soğuktan iliğim kemiğim dondu. Bıçağımı da kaybettim. Beni birkaç kuruş karşılığında polise teslim etmek amacında olan köylülerin merhametine kaldım. Tanrım sen neler çektiğimi biliyorsun. Bana yardım et.»

Çok geçmeden, ufukta bir karaltı gördü. Biraz yaklaşınca bunun Marsilya'dan gelen bir Cenova gemisi olduğunu anladı.

Gemi yaklaşınca durdurup oradan uzaklaşması işten değildi ama gemidekilerin kılığından şüphelenip kendisini sorguya çekmelerinden korkuyordu.

«Şimdi ne yapayım?» diye dertli dertli söylendi. «Kuşkulanmıyacakları bir hikâye uydurmam gerekiyor. Tamam! Dün akşam batan teknenin gemicilerinden biri olayım.»

Etrafında tahta parçaları yüzüyordu.

Kurduğu plân gereğince, hemen suya atladı. Kayalıklara doğru yüzerek kasketi alıp başına geçirdi. Sonra geminin önüne çıkabilecek bir şekilde yüzmeye başladı.

Çok geçmeden gemiden bir sandal indirildiğini gördü. Bütün gücünü toplıyarak kayığa doğru gitmeye başladı. Kollarının, bacaklarının ağırlaştığını hissediyordu. Nefesi kesiliyordu. Bir ara kuvvetli bir dalga başından aştı. Ondan sonrakileri hatırlamıyordu.

Gözlerini açtığı zaman güvertedeydi. Bir gemici kollarını ovuyor, başka biri ağzına su veriyordu. Üstüne bir sürü meraklı, merhametli göz çevrilmişti.

Kaptan kötü bir Fransızcayla kim olduğunu sordu.

Edmond,

«Maltalıyım» dedi. «Gemimize tahıl ve şarap yüklemiş Siraküze'den geliyorduk. Fırtınaya tutulduk ve ötedeki kayalıklara çarptık.

Gemide kimse sağ kalmadı. Ben kayalardan birine tutunarak canımı kurtarabildim. Tam zamanında sizi gördüm. Çok çok teşekkür ederim. Hayatımı size borçluyum.»

«Sen de boğulmak üzereydin» dedi gemici. «Doğrusu-

(Devamı Sh. 48 de)

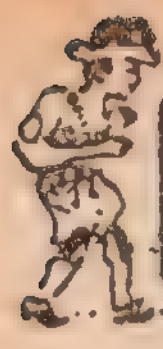

KARAGÖZ OYNUYORUZ

TATİL MERAKLARI SERGİSİ

Karagözcük — Babacığım bugün okulda arkadaşlarıma kavuştuğum için çok sevindim.

Karagöz — Ben de çocukken tatil aylarında görmediğim arkadaşlarımla tekrar buluşunca senin gibi çok sevinirdim.

Karagözcük — Öğretmenimizi de özlemişiz. O da bir yanmış, bir yanmış ki, sorma. Hepimize tatilde yaptıklarımızı sordu.

Karagöz — Bana da anlat bakayım neler yapmış arkadaşların tatilde?

Karagözcük — Çoğu memleket içinde dolaşmışlar.

Karagöz — Desene, iç turizm yapmışlar.

Karagözcük — Evet öyle babacığım. Memleketimizin güzelliklerini anlata anlata bitiremiyorlar. Kimi Antalya'ya, Alanya'ya gitmiş, kimi Ayvalık'a, Marmara adasına, Erdek'e kimi İstanbul'a, Karadeniz kıyılarına gitmiş. Hepsi memnun kalmışlar. Yalnız bazı arkadaşlar apteshanelerin pisliğinden dert yandılar.

Karagöz — Ah bu apteshane derdinden ne vakit kurtulacağız bilmem ki?

Karagözcük — Öğretmenimiz «Bugün bu pis apteshaneleri yadırgayan çocuklar büyüyünce memleketimiz de bu belâdan kurtulacak» dedi.

Karagöz — Demek bu iş de sizlere kaldı desene.

Karagözcük — Öyle görünüyor babacığım.

Karagöz — Senin arkadaşların tatilde iç turizmden başka bir şey yapmamışlar mı?

Karagözcük — Hiç yapmaz olurlar mı? Çoğu yüzmeyi öğrenmiş. Hepsi en azından 8-10 kitap okumuş. Doğan Kardeş kitapları en çok beğenilenler arasında... Rekoru da «Kurtları Yıldıran Kış» kırdı. Onu her okuyan beğenmiş.

Karagöz — Hakları da var. Ben de okudum onu. Hem heyecanlı, hem öğretici bir kitap. Tevekkeli Almanya'da «Gençlik Kitap Armağanı» nı kazanmamış.

Karagözcük — İçimizde kelebek, deniz kabukları, pul koleksiyonu yapanlar da var. Üç tane de fotoğraf meraklısı çıktı. Çektikleri fotoğrafları gösterdiler. Öğretmenimiz bütün bu kolleksiyonlardan bir sergi yapalım, dedi. «Tatil merakları sergisi...»

Karagöz — Çok güzel bir düşünce.

Karagözcük — İçimizde sünnet olanlar da var. Hepsine Doğan Kardeş'in hediyelik kitaplarından gelmiş. Kitaplıkları zenginleşmiş.

Karagöz — Sünnet düğünlerinde, doğum günlerinde kitap hediye etmek âdeti bizde de yerleşmeye başladı. Buna çok seviniyorum.

Karagözcük — İçimizde tabiî hastalananlar da olmuş.

Karagöz — Vah vah, inşallah hafif atlatmışlardır.

Karagözcük — Birkaçını güneş çarpmış, bazıları da ishal olmuş. Bazıları da gribe tutulmuş. Ama yine de hepsinin boyu uzamış.

Karagöz — Tabiî hepiniz büyüyorsunuz.

Karagözcük — Birçok arkadaşlar Doğan Kardeş'in tatil yarışmalarına hazırlanmış. Bol bol resim yapmışlar. Tatilde gördüklerini, yaşadıklarını röportaj halinde yazmışlar. Şiir yazanlar da var. Ama karikatür yapanlar pek az.

Karagöz — Demek aranızda Nasreddin Hoca sülâlesinden gelen pek yok!

BİR JAPON MASALI

YARGIÇIN KARARI

BİR gün yargıç Ooka'nın evine küçük bir çocuk geldi. Dört yaşlarında kadardı. Üstü başı yırtık pırtıktı. Minik bir köpeği göğsüne bastırmış içini çekerek ağlıyordu.

Ooka'nın uşağı çocuğu kapıdan kovmaya kalkıştı ama yargıç içerden seslenerek küçüğün derdini anlayıp kendisine bildirmesini istedi.

Uşak, az sonra içeri gelerek ne yaptıysa çocuğu bir türlü konuşturamadığını söyledi.

Yargıç, «Saçma», diye söylendi. «Desene sen çocuklara nasıl davranılacağını bilmiyorsun. Bak şimdi ben onu nasıl bülbül gibi söyletirim.»

Ne yazık ki yargıç da çocuğu konuşturmayı başaramadı. Bunun üstüne:

«Bu yavruya mutlaka kötü muamele edilmiş, baksana korkudan konuşmuyor bile» diye kendi kendine söylendi. «Bundan sorumlu olanı bulup cezalandırmak da bana düşüyor.»

«İyi ama, efendim,» diye uşak söze karıştı. «Ağzından bir tek kelime alamadığınız birinin hakkını nasıl koruyacaksınız?»

Ooka iyi bir yargıcın bu türlü şeyleri güçlük saymıyacağını söyliyerek adamı tersledi.

Yalnız kalınca da içinden kendini büyük bir yargıç sayarak böbürlendiği için tövbe etti ve bu işten yüzünün akıyla çıkabilsin diye tanrıya dua etti.

Sonra çocuğu yanına çağırttı. İlkin tepeden tırnağa şöyle bir süzdü.

Minik kimonosunun üstüne Japon geleneklerine göre, bağlı olduğu ailenin arması işlenmişti.

Yargıç kendi kendine, «Hımm,» dedi, «Bu bakkal Yasuke'nin oğlu olsa gerek.» Uşağına çocuğun babasını getirmesini emretti.

Uşak adamı pek kolay buldu. Zira daha köşeyi döner dönmez çocuğun babasiyle burun buruna geldiler. Ama çay tüccarı ile beraberdi. Küçüğün peşine düşmüşlerdi. Fakat tam yakalıyacakları sırada çocuk yargıcın kapısından içeri dalıvermişti.

Bakkal yargıcın önünde

yerlere kadar eğilerek, «Bizi bağışlayın,» dedi, «Oğlum sizi rahatsız etti.»

«Özür dilenecek bir şey yok,» diye adamı tersledi yargıç. «Sen bana çocuğun niçin evime sığındığını söyle. Eğer yavruya kötü davranılmışsa nedenlerini bulup adaleti yerine getirmeliyim.»

«Adalet mi?» diye atıldı çay tüccarı, «Ben de onu aramaya geliyordum. Bu çocuktan dâvacıyım. Yasuke'nin dükkânının önünden geçerken işte bu canavar köpek üstüme atılıp yepyeni urbamı parça parça etti. Şu halime bir bakın. Kanuna dayanarak köpeğin hemen öldürülmesini istiyorum.»

Bakkal, çay tüccarına, «Yapma etme,» diye yalvarmaya başladı. «Kanunlarımıza göre köpeğin öldürülmesi gerekir ama oğlum ondan ayrılırsa çok sarsılır. Söz veriyorum seni rahatsız ettiği için ben evde ikisini de bir güzel cezalandıracağım.»

Yargıç, bir çay tüccarına, bir de ürkek ürkek etrafına bakınan çocukla köpeğine baktı. Çay tüccarı haklıydı ama yargıç çocuğu pek sevmişti. Garipsi hali içine dokunmuştu. Onu boynu bükük bırakmaya gönlü bir türlü razı olmuyordu.

«Görünüşte çay tüccarı haklıya benziyorsa da,» diye kelimelerin üstüne basa basa konuşmaya başladı yargıç, «Hiç bir zaman soruşturma yapılmadan son karara varılamaz.»

«Soruşturalacak ne var ki, her şey, gün gibi meydanda,» diye çay tüccarı itiraz etti.

Yargıç onun sözlerine kulak asmadı ve sorularına başladı:

«Bu köpeği daha önce görmüş müydün?»

«Tabiî,» dedi çay tüccarı, «Dükkânın önünden ger geçişimde yolumun üstünden çekilsin diye tekmelemek zorunda kalırım.»

«Sırtımdaki bu eşi bulunmıyan esvabı aldığım kimono dükkânından çıkmıştım. Sayın yargıç bir şeye dikkatinizi çekmek isterim. Bu renk ve kumaş daha Japonya'nın hiç bir yerinde yoktur. Yeni çıktı. Bu yüzden de çok pahalıdır. Evimin yolunu tuttum. Tam dükkânın önünden geçerken şu yumurcak bana çarptı. Bir daha sağına soluna iyice bakmayı, öğrensin diye bir tekme vurdum. Bildiğiniz gibi çocuklar dayaksız adam olmazlar.»

«Hımm,» dedi yargıç, «Sen devam et.»

«Sonra,» dedi çay tüccarı, «Dükkânın birkaç kapı ilerisindeki evime girerken ne oldu biliyor musunuz? Canavar dişlerini eteklerime geçiriverdi. Bir bakın, bakın, o canım kimono ne oldu!

Yargıç elbisesindeki yırtıklara düşünceli düşünceli bakarak,

«Gerçekten de ömrümde bu cins, bu renk bir elbise görmedim.»

«Yepyeni bir renk bu ya!» dedi adam göğsü kabararak, «Ünlü bir bilgin daha yeni keşfetmiş bunu. Yalnız çok pahalı.»

«Peki,» dedi yargıç, «Hergün giydiğin esvap ne renkti?»

Çay tüccarı hiç böyle bir soru beklemiyordu. Şaşırmıştı.

«Kahverengi,» dedi. İyi ama bunun benim dâvamla ne ilgisi var ki?»

«Tamam, dedi yargıç sevinçle,» Şimdi her şey aydınlandı.. «Köpek hergün seni kahverengi kimonoyla görmeye alışmış. Yeni elbisenle tanıyamamış olacak. Seni komşusunun evine giren bir hırsız sanarak üstüne saldırmış. Köpeğin bu hareketini mükâfatlandırmak, ona teşekkür etmek gerekir. Bence, kabahat sende hayvana haber vermeden elbisenin rengini değiştirmişsin.»

«Ama yargıç bey bu...

(Devamı Sh. 48 de)

TUHAF AMA GERÇEK!

HAYVANLAR HASTALANINCA KENDİ KENDİLERİNE İYİLEŞİRLER

Pek çok kimse, vahşi bir hayvan hastalanınca ne yaptığını merak eder durur. Acaba yatıp ölümünü mü bekler? Ya hafif bir hastalıksa onu nasıl atlatır? Bir takım iyileştirici ilâçları var mıdır?

Sanıldığının tersine vahşi hayvanlar hastalıklar karşısında ne yapılacağını, kendi kendilerine iyileşme yollarını çok iyi bilirler. Son zamanlarda (hayvanat bahçesinde) bu konu üzerinde bir araştırma yapılmıştır.

Geyiklerden biri hastalanınca hemen ötekiler yanından uzaklaştırılmış hayvan kafeste tek başına bırakılmıştır. Yalnız yanına hayvanın eskiden yaşadığı ortamdan getirilen çeşitli otlar, kökler konulmuştur. Hayvan hepsini koklıyarak yeşillik yığınından kendine yarıyacak olanı bulup yiyerek iyileşmiştir.

Hayvanlar tabiat değişikliklerine uymak için bazı özel tedbirler alırlar. Örneğin kış yaklaşırken vücutlarının soğuğa dayanıklılığını arttırmak için belirli bir beslenme metoduna başvururlar. Dişi geyik yavrulamadan önce yediği şeylere çok dikkat eder. Yiyeceklerini seçerken gösterdiği titizlik, anne olacak bir kadının doktorun öğütlerine göre hareket edişine çok benzer.

Bir erkek geyiğin boynuzları yeni yeni belirmeğe başlayınca hayvanlar kilometrelerce yer dolaşarak kireç bakımından zengin bir ırmak ararlar. Zira kireç boynuzların düzgün ve çabuk gelişmesini sağlar.

Geyik avlıyan bir avcının kurşunuyla ayağı kırılan bir çeşit dağ sıçanı çamur, lifli kökler ve kendi tüylerinden güzel bir alçı yapıp ayağını bununla sarar. Kemikleri kaynayıncaya kadar da bunu çıkarmaz. Bu dağ sıçanları daha çok Amerika'da bulunurlar. Gözlemciler hem bu ilâcı nasıl yaptıklarını görmüşler, hem de ayağında sargı bulunan dağ sıçanı yakalamışlardır

Çeşitli hayvanları toplamağa meraklı bir Hintli bir gün yakaladığı bir maymunun vücudunda bir şişlik görür İlkin bunu doğuştan bir kusur sanır Şişkinliğin üstündeki tüyleri kesince bir çizgi şeklinde uzanan kapanmış bir yara ortaya çıkar. Şişkinliği keser içinden bir topak lif çıkar. Daha sonra hayvanın vücudundaki o şişkinliği meydana getiren maddenin Hint günlük ağacının çiğnenmiş yaprakları olduğu anlaşılır. Bu ağacın yapraklarının iyileştirici özelliği olduğu eskiden beri bilinmekteydi. Yerliler bunu bir ilâç olarak kullanırlardı. Yaralı maymun da ağacın yapraklarından kendine bir ilâç hazırlayıp bunu yaranın içine sokmuştu

Bir vahşi hayvan koleksiyoncusu da Afrika'da bir manda sürüsüne rasladı. Hayvanların hepsinin sırtları yara kabuklarıyla örtülüydü. Sürünün nereye gittiğini anlamak için tam on gün onların peşinden gitti

Hayvanlar bitkin düşmüşlerdi yürüyecek halleri kalmamıştı. Ama sığ bir göle varıncaya kadar yollarına devam ettiler. Hemen, bataklık gibi olan gölün sularına daldılar. Zamanlarının çoğunu omuzlarını örten sulu çamur içinde durarak geçiriyorlardı. Bu bir ay kadar böylece devam etti. Avcı yavrulardan birini kementle yakaladı. Yaraların iyileşmeğe yüz tuttuğunu gördü. Hayvan vücudunda yara yapan böceklerden tamamen temizlenmişti.

Avcı sonucun ne olacağını merakla bekliyordu. Bir kaç gün sonra mandalar boyunlarının etrafında gerdanlık şeklinde çamur toplanıncaya kadar çamurda yuvarlandılar, yuvarlandılar. Yaraların yalnız boyun bölgesinde kaldığı anlaşılıyordu.

Çok geçmeden de bir daha çamura girmez oldular. Eskisi gibi ovalarda gezinip yiyecek aramağa koyuldular.

İyileşmeleri bir aydan uzun sürmüştü ama onlar yaralardan kurtulmak için büyük bir sabırla tedaviye devam etmişlerdi.

★

YOLCULUK...

Yaz sonunda bazı örümcekler yüksekçe bir yere, meselâ bir çitin veya bir

kayanın üzerine tırmanırlar ve burada kendilerini taşıyabilecek kalınlıkta bir ağ ipliği örerler. Bu ipin bir ucunu bulundukları yere yapıştırırlar. İp yeteri kadar kalın ve sağlam hale geldikten sonra onu bağlı bulunduğu yerden koparırlar. Hafif bir rüzgâr estiğinde ağ ipliği örümcekle beraber hava akımına kapılır ve bulunduğu yerden havalanarak tâ uzaklara uçar. Örümcek ağ ipliğinin boyunu değiştirmek suretiyle gideceği mesafeyi uzatıp kısaltabilir ve istediği bir yere iniş yapabilir de. Böylece bir hava yolculuğu yapan örümceklerin bazı hallerde 50 km. uzaklara gittiği görülmüştür. Bu örümceklerin ağırlığı bir gramın 1/300 ü kadar bile yoktur.

mıştır. Bu hız bir spor uçağının hızına eşittir.

★

★

GOLF TOPU...

Sertliğine rağmen hafif bir esnekliği olan Golf toplarının havada uçarken yuvarlaklıklarını kaybedip yumurta biçimini aldıkları incelemelerden anlaşılmıştır. Bu suretle topun uçuşuna karşı koyan havanın direnci azalmakta ve top daha hızla yol almaktadır. Kuvvetle fırlatılan bir Golf topunun hızı ölçülmüş ve yapılan hesaplardan saatte 320 km. yi bulduğu anlaşıl-

LÂSTİĞİN BABASI...

Bugünkü otomobil endüstrisinde önemli bir yer tutan lâstik endüstrisinin babası bir İngiliz hekimi olan Dr. Dunlop'tur. Doktor hasta ziyaretlerine bisikleti ile giderdi, fakat kötü yollarda fazla sarsıldığından şikâyetçiydi. Günün birinde oğlunun bahçede lâstik topu ile oynaması ona parlak bir fikir aşıladı. Lâstiğin esnekliğinden, yumuşaklığından faydalanmayı düşünerek bisikletinin tekerlekleri etrafına bahçe hortumundan kestiği iki lâstik parçasını bağladı. Bundan sonra hava ile şişirilebilen lâstikler bütün dünyada kullanılmaya başlandı.

★

SU İÇİNDE UYUYANLAR

Su içinde yaşayan memeli hayvanlardan olan foklar hayatlarının büyük bir kısmını denizlerde geçirirler. Bu yüzden vücut yapılarında bu şartlara uyabilme imkânlarını sağlıyan bazı özellikler vardır. Foklar su içinde yüzerek uyuyabilirler. Uyku arasında ciğerlerine su dolmaması için kulak ve burun deliklerini içerden tıkayabilmektedirler. Yalnız ara sıra yüzgeçlerinin hafif bir hareketi ile yüzeye çıkıp solurlar.

DOĞAN KARDEŞ'İN
HEYECANLI HİKÂYESİ

Komiser Murry ve Kürk Hırsızları

KOMISER Murry yardımcılarını etrafına topladı ve :

«Arkadaşlar,» diye konuştu. «Bugün bize önemli bir iş düşüyor. Biliyorsunuz ki şehrimizde büyük bir kürk sergisi açıldı. Burada birçok değerli ve pahalı kürkler gösteriliyor. Kürklerin en ucuzu birkaç bin lira en pahalıları ise yüzbin lirayı aşıyor. Dünyanın her tarafından gelen kürk meraklıları, kürk tüccarları ve moda temsilcileri bu sergiyi gezecekler. Fakat biraz önce aldığım bir habere göre son zamanlarda böyle kıymetli malların bulunduğu sergilere bir hırsız çetesi dadanmış. Bunlar gayet büyük bir kurnazlıkla hareket ederek sergideki en

kıymetli malları çalıyorlarmış. Şimdiye kadar alınan bütün tedbirler sonuçsuz kalmış. Hırsızlar ne yapıp yapıyor, kâh gece bekçisini para ile kandırıyor, kâh zorbalıkla onu alt ediyor veya akla gelmedik bir plân kurarak istediklerini elde edebiliyorlarmış. Uluslararası polis teşkilâtı olan Interpol bu hırsız çetesinin peşinde ama, henüz bir başarı elde edememiş. Şehrimizde açılan kürk sergisi dolayısiyle hırsız çetesinin buraya da el atacağına şüphe yok. Bize düşen iş te büyük bir kurnazlıkla hareket ederek hırsızları yakalamak olacaktır.»

Genç polislerden biri: «Çok güzel Bay Komser,» dedi. «Bütün dünya polislerinin yakalayamadığı hırsızları ele geçirmek şerefi bize ait olmalı.»

«Peki ama bunu nasıl başaracağımıza dair bir fikriniz var mı?»

Genç Polis: «En iyisi, gece gündüz kürk sergisinin bulunduğu binanın etrafında ve içinde birkaç polisin nöbet beklemesi ve devamlı olarak devriye gezmesi,» dedi.

Komser güldü: «Evet, ama, gayemiz sadece hırsızların kürkleri çalmasını önlemek değil, onları yakalamak. Eğer hırsız çetesi serginin çok iyi korunduğunu farkederse, belki herhangi birşey çalmaktan vazgeçer. Gerçi bu iyi olur, ama bizi esas gayemize ulaştırmaz.»

Başka bir poliste şu teklifi yaptı: «Kürk sergisinin bulunduğu bina etrafına gizlice pusu kuralım, seyirciler arasına da kıyafet değiştirmiş sivil polisler karışsın ve devamlı olarak sergiyi dolaşsınlar. Şüpheli bir durum karşısında gerek içerden gerekse dışardan harekete geçer, hırsızları bastırırız.»

Komser: «Bu fikir de fena değil, ama şimdiye kadar çok kere denenmiş bir usul. Bahis konusu olan hırsız çetesinin o kadar geniş bir teşkilâtı ve öyle kurnaz bir elebaşısı var ki, bizim dışarda pusu kurduğumuzu keşfetmekten geri kalmıyacaktır, içerdeki gizli polisleri de er geç tanıyacak ona göre hareket edecek, onların gözünü boyamanın çaresini bulacaktır. Biz daha değişik ve akla gelmiyecek bir plân kurmak zorundayız.»

Komser Murry polisleri ile daha uzun zaman tartıştı. Herkes bir fikir ortaya attı, başkaları bunu çürüttü ve yeni teklifler yapıldı. En sonunda Komser Murry kendi tasarladığı plânı ileri sürdü ve bu herkes tarafından oy birliği ile kabul edildi. Toplantı dağılırken Komser Murry yardımcılarına «Umarım ki aranızda nezlesi veya öksürüğü olan yoktur,» dedi. «Çünkü bir aksırık veya öksürük bütün işlerimizi altüst edebilir.»

O gün şehirde açılan kürk sergisi gerçekten büyük bir ilgi ve rağbet görmüştü. Sabahtan akşama kadar yüzlerce, binlerce meraklı sergiyi gezdi, pırıl pırıl cam vitrinlerde ve sıra sıra mankenlerin üzerindeki çeşit çeşit kıymetli kürkleri hayranlıkla seyrettiler. Akşam üzeri duvarda asılı olan bir oparlörden duyulan bir spikerin sesi serginin kapanma saatini ilân etti: «Sayın Bayanlar Baylar serginin kapanmasına onbeş dakika kalmıştır. Bu zaman zarfında salonlarımızı terketmenizi saygılarımızla rica ederiz. Sergimiz yarın da açıktır. İyi akşamlar!»

Bir saat sonra sergi binasının salonları derin bir sessizliğe gömülmüştü. Halk çoktan çekilip gitmiş, ortalık temizlenmiş toplanmış, her şey yerine yerleştirilmişti. Pencerelerden içeri sızan ışıkta mankenlerin üzerindeki kürklerin ipek gibi tüyleri hafifçe parlıyordu.

Gece yarısı sergi binasının kapısında bir anahtar tıkırdadı ve kapı yavaş yavaş açıldı. Bu gece bekçisi idi. Bütün salonları birer birer gezip dolaştı, herşeyin yerli yerinde ve emniyette olup olmadığını kontrol etti, sonra gene kapıyı kilitleyip gitti. O uzaklaştıktan birkaç dakika sonra sergi binasında ansızın bir hareket başladı. Sadece sokak lâmbalarının aydınlattığı salonlarda sessiz sessiz birkaç karaltı dolaşıyordu. Bunlar sergi binasının kıyısını bucağını kendi ceplerinin içi gibi tanıyormuşcasına emniyetle hareket ediyorlardı. Ellerinde bulunan bavullara, torbalara vitrinlerdeki en kıymetli kürkleri yerleştirirken, sanki onları oralara kendi elleriyle koymuş gibi arayıp bulmakta hiç bir güçlük çekmiyorlardı. Büyük hırsız çetesi bugünkü işi için gerçekten çok iyi hazırlanmıştı besbelli. Vitrinlerdeki kürklerin en değerlileri toplandıktan sonra sıra mankenlere geldi. Hırsızlar şimdi de onları birer birer soyuyor, üzerlerindeki kürk manto, ceket ve kapları birer birer yanlarında getirdikleri torbalara tıkıyorlardı. Adamlar hem sessiz hem de sür'atli çalışıyorlardı. Çok kısa bir zamanda mankenlerin çoğu çıplak kalmıştı. Sadece salonların birinde, bir grup manken henüz kürkleri ile duruyordu. Hırsızlardan biri bunlara doğru yürüdü ve önüne ilk

(Devamı Sh. 48 de)

★

FRITZ KREISLER

★

1875 - 1962

«Bu çocuk kaç yaşında?»

«Hayret doğrusu! On iki yaşındaki bir çocukta bu ustalık...»

«Avusturyalıymış, Fransız değilmiş ama Fransızcayı ana dili gibi konuşuyormuş.»

On iki yaşında Viyanalı bir çocuğun, Fritz Kreisler'in yirmi yaşından büyük gençlerin katıldığı bir müzik yarışmasında kırk kişi içinden altın madalyayı kazandığı ilân edilince herkes bu keman sihirbazının kim olduğunu merak etmeye başlamıştı. Birbirlerine çeşitli sorular sorup duruyorlardı. Müzikle ilgilenmiyenler bile, hakkında bir şeyler öğrenmeye çalışıyorlardı.

Paris Konservatuvarı yarışmanın sonucunu ilân edince, gazetelerde çeşitli yazılar çıkmaya başladı. Çocuğun babası Viyanalı bir doktordu. Bir yandan müzikle de uğraşırdı. Oğlu Fritz halk önünde başarılı bir konser verdikten sonra yedi yaşındayken Viyana konservatuvarına girmişti. Halbuki o devirde bu müzik okuluna kabul edilme yaşı ondörttü. Çocuk on yaşındayken okulu birincilikle bitirdi. Parlak bir kemancıydı. Altın madalya kazanmıştı. Piyano çalmakta da oldukça ustaydı.

Paris'e Leo Delibes ve Massart gibi ünlü ustalardan müzik sanatının inceliklerini öğrenmeye gitmişti. İşte bu arada o yarışmayı da kazanmıştı.

Gazetelerde durmadan ustalığını öven yazılar çıkıyordu. Çocuk için bunlar, altın madalyadan daha önemliydi. Zira etkilerini hemen görmeye başlamıştı. Örneğin daha o gün oyun arkadaşları onu oyun başkanı seçmişlerdi.

Fritz on yaşındayken, her gece kurdukları yaylı sazlar orkestrası konser verirdi. Çocuk bu yaylı sazlar dörtlüsünün birinci kemancısıydı. Daha önceleri, birinci kemanda çocuğun ilk müzik öğretmeni olan babası çalıyordu. Oğlunun kendisini geçtiğini gören baba viyolonsel çalmayı öğrendi. Bu arada küçük oğlu Hugo'ya da viyolonsel dersleri veriyordu. Çok geçmeden dokuz yaşındaki Hugo topluluğun viyolonselcisi oldu. Bu defa baba viyola çalmayı öğrendi.

Fritz onüç yaşındayken ünlü piyanist Moriz Rosenthall ile Amerika'da bir konser gezisine çıktı. Konserleri çok başarılı oldu. Gazeteler bu müzik ziyafetini öve öve bitiremediler.

Tekrar vatanına döndü. Ondört yaşındayken Viyana Senfoni Orkestrası ikinci kemancılığına müracaat etti. İşe kabul edilmeyince babası onu tıp tahsiline hazırlayıcı bir liseye yazdırdı. Fritz Lâtince ve Yunanca derslerine özel bir ilgi gösteriyordu.

Onyedi yaşında okulu bitirdi. Ama ressam olmaya karar vermişti. Bunun için ilkin Paris'e sonra da Roma'ya gitti. Üç yıl sonra, askere çağrıldı. Bir yıllık sıkı bir ordu eğitimini başarıyla bitirerek yüzbaşı oldu.

Terhis olunca, yine müzik alanında çalışmaya karar verdi. En sevdiği işin kemancılık olduğunu artık iyice anlamıştı. Yalnız aradan uzun bir süre geçtiği için parmakları oynaklığını kaybetmişti. Tam sekiz hafta durmadan keman çalıştı.

1899 da konser salonlarında tekrar göründü. Bu defa Berlin'deydi. Bach, Beethoven, Brahms, Mozart ve Mendelssohn'un eserlerini büyük bir başarıyla çaldı.

Kreisler'in müzik alanındaki gerçek değeri daha sonraları anlaşıldı. 1901-1903 yılları arasında Amerika Birleşik Devletlerinde verdiği konserlerle dünya çapında bir üne ulaştı.

Bu arada hayatında başka bir dönüm noktası daha oldu. 1902 yazında Atlantiği aşarken kızıl saçlı güzel bir Amerikalı kıza raslamıştı. Kızın babası tütün tüccarıydı. Kızını bir kemancıya vermek istemediyse de o yılın sonbaharında evlendiler. Mutluluk dolu günler başladı. Kreisler, karısının en büyük ilham kaynağı ve görüşlerinde yanılmıyan en güvendiği eleştiricisi olduğunu söylüyordu.

Fritz Kreisler çok hareketli uzun bir ömür sürdü. 1962 de seksen yedi yaşında öldü. Bu arada dünyanın en büyük kemancısı olarak ün salmakla kalmadı eserleriyle de müzik dünyasındaki ölümsüz besteciler arasına girdi. İki yüzden fazla müzik parçası vardır. Viyana Kaprisi, Eski Şarkı, Güzel Rosmarin en çok sevilen ve en sık çalınanlardandır.

Fritz Kreisler'in bütün çalışmaları müzik alanında değildir. Çok taraflı bir kimseydi. Sekiz yabancı dil öğrenmişti. Yabancı dillere karşı aşırı ilgisi daha küçüklüğünde başlamıştı. Babasının zengin kitaplığındaki yabancı dillerde yazılmış bir sürü kitap bu ilginin doğmasına ve kökleşmesine yol açmıştı.

Kreisler radyo ve salon konserlerinden pek çok kazanmakla beraber az bir parayla son derece basit bir hayat yaşamıştı. Elindeki parayla harp yetimlerine, fakir sanatçılara ve kendi yoksul akrabalarına yardımlarda bulunmuştur. Bu ölümsüz keman sihirbazı eşsiz bir kimseydi. İnsanları çok severdi. Herkesin derdi üzüntüsüyle ilgilenir yardım elini uzatırdı. Bunun karşılığı olarak da çok sevilmiş hâlâ da sevilmektedir. Gerek büyük bir insan olarak gerekse bir besteci ve kemancı olarak müzik dünyasının ölümsüz kişileri arasına girmeyi başaran sayılı sanatçılardandır.

BİLMEDİĞİMİZ
YIRTICI
BİR DÜNYANIN
MASALI

ÇINGIRAKLI YILAN

Yüzlerce yaratığın parçalanarak öldürüldüğü adada, kocaman yeşil çıngıraklı yılan, can alıcı canavarların en azılısı değildi. İğrenç burnunun son çıngırağının ucuna kadar boyu üç metreyi buluyordu. Gövdesi kalın ve kaygandı. Görünüşünden umulmıyacak kadar atikti. Dişlerinde, zehir keselerindeki zehir bir atı cansız bırakabilecek kadar keskindi.

Çıngıraklı yılan şimdi, koca gövdesini otlar arasında kaydırarak burnunun götürdüğü tarafa doğru gidiyordu. Az ötede bir vahşi hindi yavrularıyla birlikte yem yiyordu.

Yılan ise kıpırdamadan avını gözlüyordu. Doğuştan yaman bir avcıydı. Bütün dikkatini anayla yavruları üstünde toplamıştı. Nasıl olsa doyduktan sonra otlar arasında gölgelik bir yer arıyacaklar bu arada da yanından geçeceklerdi.

On beş dakika sonra ana hindi başını kaldırıp gıdıkladı ve tüyleri yeni yeni çıkan yavrularını etrafına topladı. Önlerine düşüp otlara doğru yürümeye başladı. Yılan dikkat kesilmişti. Anaya dokunmıyacaktı. Zira çok büyüktü. Nasıl olsa yutamazdı. Bu insafsız yılan bile boşu boşuna cana kıymazdı. Yavrulardan birini tutmayı düşünüyordu.

Hindi ailesi saldırma sınırına girer girmez, ana bir gariplik olduğunu sezdi. Durup ne olduğunu araştırmaya kalkışmadı. Yavruları etrafına toplayıp geri döndü ve hep beraber bir koşu tutturdular.

Yeşil yılan öfkeden deliye dönmüştü. Gelişi güzel anaya saldırdı ama vuramadı. Kızgınlığı çıngıraklarının tiz, şiddetli sesinden belli oluyordu.

Ne var ki öfke karnını doyurmuyordu. Tekrar avlanmaya çıkması gerekiyordu.

Yalnız gelişi güzel atılamazdı. Acı bir kuvveti olduğunun farkındaydı ama zayıf tarafını da biliyordu. Başının arkasındaki omurga can alıcı yeriydi. Burada kalın gövde incelip boyun yapıyordu. Hafif bir vuruş ölümüne sebep olabilirdi. Boynunu korumak için düşmanına önce o saldırırdı.

Yılan birden irkildi. Av kokusu almıştı. Burnunun emrine uyarak ilerlemeye başladı. Bir moloz yığını arasında üç kedi yavrusu gördü.

Bir yıl önce sıcak denizlerde esen bir fırtınada kazaya uğrayan bir gemiden yalnız bu yavruların anası canını kurtarabilmişti. Rüzgâr, tutunduğu tahta parçalarını karaya atmıştı. Yeni çevresinde yaşıyabilmek için büyük bir çaba gösteriyordu. Kül renkli kedi soydan akıllı, doğuştan yaman bir savaşçıydı. Adadaki yırtıcı hayvanlara bile karşı koyuyordu. Üç yavrusunu bir oyukta saklıyordu. En güvenli yer orasıydı.

Yeşil yılan kaya oyuğuna yaklaşırken ana kedi avlanmaya çıkmıştı. Ama zaten çok uzaklaşmazdı. İkide bir dönüp yuvasını kontrol ederdi.

İlkin bir yeşil papağana saldırdı. Fakat tutamadı. Daha sonra çıngıraklı yılanın kaçırdığı

hindi yavrularından birini yakaladı. Avını ağzına alıp yavrularını bıraktığı yere yöneldi.

Yeşil yılanı farkeder etmez hindiyi bir yana atıp ileri fırladı. Kedi arkadan yaklaşıyordu.

Yavruların barındığı oyuğu kol gibi yukarı uzanan yanyana iki kaya meydana getirmişti. Yılan neredeyse içeri süzülüverecekti. Kedi yavruları tehlikeyi görünce deliğin öbür ucuna çekilmişlerdi. Sırtlarını deve gibi kamburlaştırmışlar tüylerini kabartmışlar kötü kötü mırlıyorlardı. Savaşçı ruhlu yavrular amansız bir düşmana karşı koymaya çalışıyorlardı. Kül renkli ana kedi bir bakışta yavrularının çok kötü bir durumda olduğunu anladı. Yeşil yılanla yavrularının ilgisini kesmek için hemen aralarına atladı.

Oyuğun üç yanının kapalı olmasına kanıp orayı yavrularına barınak seçmişti. Yuvanın ağzını kolayca koruyacağını hesaplamıştı. Yeşil bir yılanın yavrularına göz dikeceğini de hiç aklından geçirmemişti. Ama şimdi yanıldığını iyi anlamıştı.

Tüylerini kabarttı. Vücudu bir yay gibi gerildi. Savaşmaya hazırdı. Yeşil yılan durakladı. Ama korkusundan değil. Korku onun bilmediği bir şeydi. Öfkesi hâlâ geçmemişti. Kül renkli kediyi vuruş alanına sokmak için bir manevraydı bu. Böylece yavrular koruyucusuz kalacaktı. Yalnız kül renkli kedi bu tuzağa düşecek kadar aptal olsaydı şimdiye kadar çoktan ölmüştü.

Ana kedi yeşil yılanların üstünlüklerini ve zayıf taraflarını iyi bilirdi. Düşmanını tanıyan bir savaşçı gözüyle bunları değerlendiriyordu.

Kül renkli kedi yılana iyice yaklaştı ve durdu. Saldırmasını bekliyordu. İsabet ettiremezse bir daha saldırabilmesi için aradan zaman geçmesi lâzımdı. İşte bu sırada kedi öldürücü hamlesini yapacaktı. Ne var ki, yılan da yüzde yüz emin olmayınca vurmıyacak kadar tecrübeliydi. Yalnız kızdığı zaman körü körüne saldırırdı.

Yeşil yılan yavruları iyi sıkıştırmıştı. Kurtulabilmek için yavruların yanından geçmeleri gerekiyordu. O da bunu bekliyordu. Yalnız ana kedi arkada duvardan atlayıp canını kurtarabilirdi.

Kül renkli kedinin kaçmaya hiç niyeti yoktu. Yılan kendisini öldürmeden yavrularına dokunamıyacaktı. Dönüp yavrularına baktı. Öfke püskürüyorlardı. İki kül renkli birbirlerine sokulup duvara yaslanmışlardı. Kara yavru ise, atılmaya hazırlanmıştı.

Kül renkli ana, yılanın karşısına dikildi. Aralarında bir iki santim kadar uzaklık kalmıştı. Fakat sürüngenin kışkırtmasına aldırış etmiyordu. Yavaş yavaş kayıyordu. Kediyi duvara sıkıştırıp öldürmenin en uygun yol olduğunu hesaplamıştı.

Yılan artık onun kendisini kızdırmak için böyle yaptığını iyice anlamıştı.

Kül renkli kedi öfkesinden çılgına dönmüştü. Biraz daha geriledi. Bu savaşta kuvvetler eşit değildi. Daha kaybetmemişti üstelik yavrularını kurtarma isteğiyle yanıp tutuşuyordu.

Yavrular yana çekilip anaya yer açtılar.

Kül renkli kedi çılgın bir dansa başladı. Kuyruğu kabarmış normal büyüklüğünün iki katı olmuştu. Vücudundaki tüylerin hepsi ayağa kalkmıştı. Olduğundan çok daha büyük görünüyordu.

Yılanın üstüne atılır gibi yaptı, geri çekildi, tekrar atıldı. Amacı düşmanının zayıf yerine pençelerini geçirmekti. Ama öteki buna hiç meydan vermiyor. Kedinin her saldırışında başını dimdik tutuyordu. İki üç santim daha ilerlese kedi geri çekilecek yer bulamıyacaktı.

Ana, yeşil yılanın üstüne doğru ilerlemeye başladı. Mırlıyor, hırlıyor tükürükler saçıyordu. İkinci defa yılanı kışkırtmaya başlamıştı. Birden sivri birşey tüylerini sıyırıp geçti. Ama azı dişleri hedefe varamamıştı.

Yılan bütün gücünü bu saldırışta tükettiğinden saniyenin binde biri kadar bir süre hareketsiz yattı kaldı. Sonra kıvranmaya bükülmeye başladı. Bu sırada çıngırakları bir ölüm havası tutturmuştu. Kıvrılıp halka oldu. Sonra açıldı. Tekrar hareketsiz kaldı.

Göz açıp kapayıncaya kadar kısa sürecek bir şeydi bu. Kara yavru tıpkı anası gibiydi. Daha başındanberi yılanın zayıf tarafını kollayıp duruyordu. Fırsatı kaçırmadı. Yılanın gevrek boynu yavrunun pençeleri arasında çıtır çıtır kırıldı.

Ana ve yavrular upuzun yere serilen düşmanlarına dönüp bakmadan yeşil ormanda güvenli bir yuva aramaya çıktılar.

DENİZ SENİ AFFEDEMİYORUM

(Babam İçin)

Bilsem severmiydim seni
Koşar mı idim sana
Senin sularında oynamaya.
Babacığımla kucak kucağa.
Senin engin sularında
Hep onu arıyorum.
Deniz seni affedemiyorum

Her an yolunu gözlüyorum.
Akşam olunca
Sesini özlüyorum.
Deniz seni affedemiyorum.

Emel Tiirkel

Hindistanda Bir yaş günü Töreni ...

Anil Hindistan'ın Yeni Delhi şehrinde oturur. Evde herkes onun doğum gününe büyük bir önem verir. Buna sebep erkek çocuk olmasıdır. Kız kardeşinin doğum günü öyle parlak ziyafetlerle kutlanmaz. Çünkü Hindistan'da erkekler kızlardan üstün sayılır. Ne varki erkek kardeşi olmıyan bir kız çocuğunun da doğum gününde zengin ziyafetler vermek âdettir.

Anil'in ailesi Hindu dinine bağlıdır. Bu dinin kuralları gereğince Anil'in doğum günü de şöyle bir tören yapılır: Babası çocuğu takdis ettirmek için tapınağa gider ve Pandit denilen Hintli bilginlerden birini eve çağırır.

Anil o sabah erkenden kalkar, tertemiz yıkanır, yeni elbisesini giyer. Pandit gelince tören başlar. Yere renkli tozlarla bir daire içine de bir şekil çizilir. Çocuk tören sırasında bunun içindeki bir taburede oturur.

İlkin büyük annesi veya ailedeki en yaşlı kadın çocuğa bir şeref damgası koyacaktır. Bunun için avucuna nemli bir toz döker. Sonra buna birkaç pirinç katıp baş parmağıyla çocuğun alnına düşey bir çizgi çizer.

Anil'in annesi de bir onur işareti koyar. Bundan sonra da çocuğun boynuna çiçeklerden yapılmış bir gerdanlık takar.

Bütün bunlardan sonra da Pandit tarafından takdis edilir.

Erkek çocukların doğum günlerinde evdeki hiçmetçilere hediye vermek âdettir. Anil'in başından para serpilir. Bunları hizmetçiler uşaklar toplarlar. Daha sonra da herkes şarkı söylemeye başlar.

Pandit'e özel bir yemek çıkarılır. Bunu tek başına yer. En pahalı ve değerli sebze ve meyvalar ikram edilir. Karnını doyurduktan sonra gider.

O gün daha sonra, bu dinsel törenden ayrı bir tören daha yapılır. Bu da iki türlü olabilir. Ya arkadaşları ve ailesi davet edilir ya da şehirdeki fakir ve öksüz çocuklar.

Eğer ziyafet aile arasında ise öğleden sonra saat 4 de başlar. Bütün akrabaları ve küçük arkadaşları gelir.

Herkes yiyecek, giyecek, para' oyuncak gibi hediyeler getirirler. Annesi misafirlere ikram edilmek için çeşitli tatlılar çörekler börekler hazırlamıştır. Bunlardan birinin tarifini beraberce gözden geçirelim: Yapılışı son derece kolay olan bu tatlıyı belki siz de denersiniz. Hoşunuza gitmesini dileriz.

Havucu ince delikli bir rendeyle rendeleyin. Üstüne süt koyup birkaç saat kaynatın. Karışım macun kıvamını alınca, tavada bir parça tereyağ eritip üstüne dökün ve iyice karıştırın. Sonra ocaktan indirip içine döğülmüş badem veya ceviz içi veya kuru üzüm isterseniz üçünü birden koyun. İyice karıştırın. Soğumaya bırakın. Yalnız üstüne kaşıkla bastırmayın. Artık tatlınızı yiyebilirsiniz.

Anil ziyafeti ailesine vereceği yerde öksüzlere verseydi o zamanki tören de şöyle olacaktı:

Doğum günü ziyafetine şehrin bütün yetim ve fakir çocukları davetlidir. Yalnız bunlar hediye getirmezler. Bu defa Anil onlara yiyecek giyecek para gibi şeyler hediye eder.

Öğle yemeğinde süt ve şekerle pişirilmiş pirinç ikram edilir. Nohut unundan yapılmış yuvarlak köfteler tatlılar ve yukarda tarifini verdiğimiz havuç tatlısı da sofrada mutlaka bulunur.

Hindistandaki bellibaşlı dinlerden biri Hindu dinidir. Hindu kelimesi Hindistandaki en büyük nehir olan İndus'tan gelir. Hindu dininin temelleri bütün inançlardaki gerçek olan şeylere dayandığından bunda Müslümanlık ve hıristiyanlıktaki bazı kuralların benzerlerine raslamak mümkündür. Yeryüzünde 332 milyon Hindu dinine bağlı insan vardır. Bunlardan 310 milyonu Hindistan'da yaşar.

PARKER
SUPER Quink

Her nevi kalem için en iyi mürekkep.
Yazarken, dolma kaleminizi temizler.
5
İlâncılık 2302 - 9

★ BİR MASAL ★

EN AKILLISI

Bir vardı, bir yoktu, evvel zaman içinde bir çiftçinin çok güzel bir kızı vardı. Günün birinde bir genç, kızı istemeye geldi. Genç çok iyi bir kimseydi. Anne baba çocuğu pek beğenerek kızlarını ona verdiler.

Bir akşam genç adam yemeğe geldi. Bir ara kız yumurta çıkarmak için kilere indi. Gözüne tavan direklerinden birine asılı, keskin ağızlı bir balta ilişti. Yıllardır orada duran balta kızı pek ürkütmüştü. Aklına kötü düşünceler üşüştü.

«Biz evlensek, bir oğlumuz olsa, büyüyüp yetişse, günün birinde kilere ininince kafasına bu balta düşse, yavrumu öldürse!... Aman ben ne yaparım...» diyerek elindeki sepeti, mumu bir yana fırlatıp hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Az sonra anne kızın neden geç kaldığını merak edip kilere indi. Kızın iki gözü çeşme ağladığını görünce hayretlere düştü. Kız hıçkıra hıçkıra oğlunun başına gelecekleri anlatırken annenin içi parçalandı gözlerinden yağmur gibi yaşlar boşanmaya başladı.

Bir süre sonra babanın karnı iyice acıktı. Karısıyla kızının, niçin bir türlü ortaya çıkamadıklarını anlamak için kilere indi.

Neden ağladıklarını sorunca ona da doğacak çocuğu bekliyen felâketi anlattılar. Adamcağız da dayanamadı, başladılar her beraber gözyaşı dökmeye.

Yukarda tek başına kalan genç adamın yalnızlıktan canı sıkıldı. Ayrıca gidenlerin nerede kaldığını da merak ettiğinden o da aşağı indi. Üçünün birden hüngür hüngür ağlaştıklarını görerek telâşla sebebini sordu. Üçü birden kızın düşündüklerini anlattılar. Genç adam onların bu haline katıla katıla gülmeye başladı. Hemen uzanıp baltayı tavandan indirdi, sonra onlara dönüp,

«Pek çok ülkeler dolaştım sizin kadar aptalını görmedim» dedi. «Şimdi tekrar yoluma devam edeceğim. Saçmalıkta sizden daha üstün birine raslarsam, dönüp kızınızla evlenirim.»

Genç adam allahaısmarladık deyip ayrıldı. Az gitti uz gitti dere tepe düz gitti bir kasabaya vardı Kasabanın dı-

şındaki minik kulübecik dikkatini çekti. Toprak damın üstü diz boyu otlarla kaplıydı. Evin sahibi ihtiyar bir nineydi. Kadın dama bir merdiven dayamış ineğini yukarı çıkarmak istiyor, hayvan da direnip duruyordu. Hayli ilginç bir manzaraydı. Adam ninenin ne yaptığını pek anlıyamadı ve kendini tutamayıp sebebini sordu.

«Bak» dedi kadın. «Şu damın üstündeki yemyeşil otlara bak. İneğin oraya çıkıp otlamasını istiyorum. Düşmesin diye bütün tedbirleri de aldım.

Boynuna bir ip bağladım öbür ucunu bacadan sarkıtıp kendi bileğime bağlıyacağım. Ben içerde işimi yaparken o da orada otlıyacak.»

«Çok saçma» dedi adam. «Otları kesip hayvanın önüne yığsana. Hayvan rahat rahat yesin.»

Nine aklına koyduğunu yapmaya kararlıydı. Canını dişine takıp koca ineği dama çıkardı. Hayvanın boynuna bağladığı ipin ucunu bacadan sarkıtarak içeri girdi.

Genç adam başını iki yana sallıyarak tekrar yola koyuldu. Daha pek uzaklaşmadan ineğin ayağı kaydı. Boynundan bağlı olduğu için yere düşemedi. Havada asılı kaldı. Öte yanda hayvanın ağırlığı nineyi bacanın içinde yükseltiyordu. Bir yere gelince o da kurumların arasında sıkışıp kaldı. Adam acı acı bağıran kadını kurtarıp tekrar yola düzüldü.

O gece bir handa konakladı. Çok kalabalık olduğu için iki kişilik bir oda bulabildi. Oda komşusu çok neşeli, şakacı bir kimseydi. Güle söyliye çok güzel bir gece geçirdiler.

Sabahleyin genç büyük bir gürültüyle uyandı. Başını kaldırınca az kalsın hayretten küçük dilini yutacaktı. Oda komşusu pantalonunu çamaşır dolabının üstündeki topuzlara asmıştı. Pencerenin önüne gidiyor, oradan koşa koşa gelip zıplıyarak pantolonun paçalarına girmeye çalışıyordu. Adam o kadar çok çabalamıştı ki, kan ter içinde kalmıştı. Fakat bir türlü beceremiyordu.

«Aman azizim» dedi sonunda. «Meğerse dünyada pantolon giymekten daha zor bir şey yokmuş. Peki bu işi sen nasıl başarıyorsun?»

Bu da genç adamın karşılaştığı ikinci aptaldı.

Artık geri dönüyordu. Hava açık gök yıldızlarla süslüydü. Ortalık gündüz gibi aydınlanmıştı. Bir köye yaklaşmıştı. Az ötede bir göl vardı. Göl ay ışığı altında gümüş gibi parlıyordu. İyice yaklaşınca gölün başının pek kalabalık olduğunu gördü. Köylüler ellerindeki ağlar, kürekler, kovalarla bir şeyler yapıyorlardı.

Adam,

«Bu gölde balık pek bol herhalde» diye düşündü. Yanlarına gitti uzun bir süre çalışmalarını seyretti. Ortalıkta balık filan göremeyince, yanındakine,

«Burada balık yok galiba» dedi. «Niçin boşu boşuna uğraşıyorsunuz.»

Köylülerden biri ağını suya atarken,

«Balık tutan kim,» dedi. «Görmüyor musun aydede suya düşmüş, biz onu çıkarmaya çalışıyoruz.»

Adam,

«Koca sersemler» demekten kendini alamadı. «Baksanıza ay gökyüzünde. Ve sizin aptallığınıza gülüyor. Gölde gördüğünüz görüntüsünden başka bir şey değil.»

Köylüler gencin sözlerine kulak bile asmadılar yine eskisi gibi bütün güçleriyle işlerine devam ettiler.

Adam,

«Meğer yeryüzünde daha pek çok aptal varmış,» deyip çiftçinin oturduğu kasabaya gitti ve kızla evlendi.

Çiçek Aşısı Nasıl Bulundu?

Aşı sözü bile hemen hemen bütün çocukları korkutmaya yeter. Nedense aşıdan, iğneden köşe bucak kaçar çocuklar, hem de faydalı, lüzumlu olduğunu bile bile.

Aşıya karşı bu genel düşmanlığın etkisi altında belki sizin de aklınızı birtakım sorular kurcalamıştır: Aşının bize hastalık mikroplarına karşı bağışıklık kazandırdığını biliriz, ama yine de bazı şeyler düşünmekten kendimizi alamayız. Acaba neden sık sık örneğin hiç değilse beş yılda bir çiçek aşısı oluyoruz? Bir defa yetmez mi ki? Belki de çiçek aşısının gereksiz olduğu kanısındasınız. Öyle ya pek çok kimse kızamık, boğmaca nezle v.s. oluyor ama çiçeğe yakalananı hiç duymadınız değil mi? Doğru bugün artık çiçek pek seyrek raslanan bir hastalıktır. Bunun tek sebebi hemen hemen herkesin aşılanmış olmasıdır. Yoksa ergeç bu amansız düşman insanın yakasına yapışır. Üstelik çok kötü bir hastalıktır. En iyisi buna yakalanmamak bunun için de vaktinde aşılanmaktır.

Bunun ne yaman bir hastalık olduğunu gözlerinizin önünde iyice canlandırabilmeniz için gelin sizlerle çiçeğin ve koruyucu aşısının tarihçesini kısaca gözden geçirelim. Ayrıca sizler için oldukça ilgi çekici bir hikâye olmalı çünkü çocukların çok önemli rolleri var, bu hikâyede.

Hastalığa vücutta, özellikle yüzde beliren kabarcıklardan ötürü bu ad verilmiştir. Buna yakalananlar ölüm tehlikesiyle karşı karşıyadır. Hafif geçiştirip, canını kurtaranlar bile kör veya sağır kalabilirler. Üstelik mutlaka yüzde ve vücutta ömür boyunca kaybolmadan derin çukurlar kalır.

Bugün yurdumuzda çiçeğe pek raslanmıyorsa da yeryüzünün her tarafında durum böyle değildir. Örneğin Amerika Birleşik Devletlerinde hastalığa yakalanma oranı milyonda bir olduğu halde Güney Doğu Asya'da bu yıl, bin kişi de biri bu düşmanın pençesine düşmüştür. Bundan ikiyüz yıl kadar önce öylesine yaygındı ki, o devirde İngiltere'de bir suçlunun yakalanması için verilen tarifte tanıtıcı nitelik olarak adamın yüzünün çiçek bozuğu olmadığı belirtiliyordu.

Günümüzden çok önce yani milâttan önceki devirlerde Asyalılar çiçeğe yakalanıp kurtulan bir kimsenin bir daha hastalanmadığını öğrenmişlerdi.

Bir ömür boyunca korkusuz yaşamak için küçükten çiçeği atlatmanın yerinde olduğunu da biliyorlardı. Üstelik, vücudu mikroplara karşı kuvvetlendirme yolunu da bulmuşlardı. Çiçekli birinin yaralarından iltihap alıp, sağlam bir çocuğun vücudunun bir yerini hafifçe çizerek bunu oraya koyuyorlardı. Hele Araplarin hayli ilgi çekici bir âdeti vardı. Çocuklar hastalığı, yakalananlardan satın alırlardı. Örneğin çocuk çiçekli arkadaşıyla,

«Üç yaranı (yani üç yaranın içindeki iltihabı) bana bir avuç kuru üzüme satar mısın?» diye sıkı bir pazarlık da yapardı.

Kristof Kolomb devrine yani XV. XVI yüzyıla kadar çiçek hastalığı Avrupa'da pek yaygın değildi. Fakat bu sıralarda büyük bir salgın başgösterdi. Avrupalılar hastalıktan korunma yollarını buluncaya kadar da aradan uzun yıllar geçti.

Hastalığa karşı bağışıklık kazanma fikrini 1717 de İngiltere'ye Lady Mary Montagu götürdü.

Lady Montagu'nun kocası İngiltere'nin Türkiye büyük elçisiydi. Kendisi de Türkiye'de boş durmamış, edebiyat bakımından değerleri yüksek olan mektuplarıyla gezdiği yerleri dostlarına tanıtmıştır. Lady Montagu Türkiye'deyken çiçekten korunma usulü dikkatini çekmiş, hattâ oğlunu bile aşılamıştı.

İngiltere'ye gidişinde bunun orada da uygulanmasına önayak oldu. Birkaç yıl sonra, İngiltere kıralının torunları bile aşılandı. Çok geçmeden, aşı İngiltere'de yaygınlaştı.

O devirdeki çiçek aşısı her zaman parlak sonuçlar vermiyordu. Öyle ki, aşılanan çocuk hastalığı hafifçe atlatacağına ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kalıyordu. Hattâ hafif geçiştirdiği zaman bile yüzü çiçek bozuğu oluyordu. O devirde yaşasaydınız ne yapardınız? Tehlikesini bile bile çocuğunuzu aşılattırır mıydınız? Ar-

Küçük ressam kardeş Zafer Atamer üçüncü defa katıldığı Shankar Uluslararası resim yarışmasında derece kazandı. Bu onun kazandığı üçüncü mükâfat oluyor. Bu kabiliyetli kardeşimizi candan kutlarız.

Binaca diş macunun

tık o devirdeki annelerin babaların ne büyük bir kararsızlık içinde olduklarını gözünüzün önüne getirebilirsiniz.

İşte herkesin büyük bir çaresizlik içinde olduğu bu sıralarda, bir İngiliz doktoru bilim dünyasında derin yankılar yapan bir buluş ileri sürdü.

Edward Jenner bir kasaba doktoruydu. Köy hayatını iyice bildiğinden ineklerin, inek çiçeği denilen bir hastalık geçirdiklerini de görmüştü. Bu çok hafif bir hastalıktı. İnekleri öldürmüyordu. Yalnız memelerinde kabarcıklar beliriyordu. İnek sağanlar da hastalığa yakalanıyorlardı ama ellerinde çıkan birtakım kabarcıklarla geçiştiriyorlardı.

Bir gün Dr. Jenner bir sütçü kıza çiçek aşısı yapmayı teklif etti. Kız,

«Ama efendim» dedi. «Ben o hastalığa nasıl olsa yakalanmam çünkü inek çiçeği geçirdim.» Dr. Jenner çiftçiler arasında bunun kökleşmiş bir inanç olduğunu da araştırmaları sonunda öğrendi. Doktorların çoğu bunu bir batıl inanç sayıyorlardı.

Jenner'in aşıladığı kimselerin bazısının hafif de olsa çiçek hastalığının belirtilerini göstermemeleri üzerine onlara inek çiçeği geçirip geçirmediklerini soruşturmaya başladı. Aldığı evet cevaplarından köylülerin dediklerinin hiç de yersiz bir batıl inanç olmadığı sonucuna vardı.

Nihayet 14 Mayıs 1796 da meslegini büyük bir tehlikeye atarak, buluşunu bilirkişi önünde ispatladı. Derginizde bu önemli sahneyi gösteren resmi görüyorsunuz. Ressam George Melinque tabloyu orada çizmiştir. Resimde deneyin üç baş kahramanını görüyorsunuz. Jimmy Phipps adlı sekiz yaşındaki bir çocuğun kolunu ufak bir bıçakla çizen Dr. Jenner, sandalyede oturan Jimmy Phipps ve inek çiçeğine yakalanan sütçü kız, resmin sağ köşesinde elini sarıyor. Dr. Jenner ineklerden inek çiçeği kapan sütçü kızının elindeki kabarcıkların iltihabını Jimmy'nin kolundaki çizik yere vermiştir.

Doktorun bildirdiğine göre bir hafta sonra, Jimmy arasıra titreme nöbetlerine tutulmuş, iştahı kesilmiş ve başı ağrımıştır, Bu sırada kolundaki çizgi üzerinde kabarcıklar da belirmiştir. Çok geçmeden Jimmy iyileşmiş ve kabarcıklar da geçmiştir.

Yine aynı yılın haziranında Jenner Jimmy'yi bu defa da gerçek çiçek mikrobuyla aşılamıştır.

Eylülde tekrar çocuğu çiçek mikrobu vermişse de Jimmy de hafif bir hastalık belirtisi bile görememiştir.

Kimse bunun nedenlerini açıklıyamıyordu. Hattâ Jenner bile. O hastalığı önleyici kolay bir yol bulmuştu. Yapılması gereken şey inek çiçeğiyle çocukların aşılanmasıydı.

Jimmy Phipps ilk defa aşılanan çocuktu. Bugün aşılanma çok daha basit sancısızdır. Aşı ilâcı bir sütçü kızdan değil de buzağıdan elde edilir. Bir iğneyle hafifçe çizilerek vücuda verilir. Aşılanırken sizi de Jimmy gibi tutmadıklarından da şüphem yok, zira bugün hemen hemen hiç acıtmayan usullerle yapılmaktadır.

Reklâmcılık 3398 (Doğan 1)

Lemming'lerin Ölüm Göçü

Kuzey ülkelerinde, özellikle İsveçte yaşayan bir çeşit kemirgen vardır ki, bizim bildiğimiz tarla farelerine çok benzeyen bu hayvanların binlercesi her yıl kış başlangıcında sürüler halinde denize doğru akın ederler ve sulara atılarak kuvvetleri kesilinceye kadar yüzerler sonra da köpüren dalgaların arasında can verirler. «Lemming» adı verilen bu hayvancıkların neden bile bile ölüme koştukları bugün bile hâlâ bilginlerin çözememiş oldukları bir sırdır. Lemming'ler havalar soğumaya başlayınca, tepelik bir yerde toplanırlar sonra önüne geçilmez bir sel halinde denize doğru yollanırlar. Karşılarına çıkan hiçbir engel onları bu yolculuklarından alıkoyamaz. Nehirleri, çağlayanları yüzerek aşarlar, yalçın kayaların üzerinden bin zahmetle tırmanırlar, veya dişleriyle ve küçük keskin tırnaklariyle kendilerine bir yol açarlar. Denize ulaştıktan sonra da ölüme susamış gibi kendilerini suya atarlar. Ölmeye o derecede kararlıdırlar ki, denizde belli bir yöne doğru yüzerken karşılarına çıkan bir adaya tırmanmaktansa, yönlerini değiştirirler ve adanın etrafından yüzerek dolaşırlar. Gitgide kuvvetleri kesilir, minimini vücut korkunç dalgalara karşı koyamaz ve birer birer boğularak sulara gömülürler. Bu hayvancıkların ancak pek azı vatanında kalır ve ölümden kurtulur. Lemming'lerin bu ölüm yürüyüşü üzerinde bilginler pek çok fikir yürütmüşler fakat bu garip davranışın sebebi hakkında bazı tahminlerden ileriye gidememişlerdir. Bu tahminleri açıklamadan önce Lemming'lerin özellikleri ve yaşayışları hakkında biraz bilgi vermek gerektir.

İspanyolların çok sevdiği bir top oyunu

PELOTA

Bu oyun Ispanyada, spor alanlarında, geniş bir seyirci kütlesi önünde tanınmış oyuncular tarafından oynandığı gibi, şehirlerde, köylerde, kenar mamallelerde, sokak aralarında çoluk çocuk tarafından da aynı zevk ve heyecanla oynanır. Pelota'nın esası, fazla esnek olmayan meşin bir topun tenis raketine benzeyen, kepçe biçiminde saplı sepetlerle düz bir duvara fırlatılması ve duvara çarpıp geri gelen topun yere vurduktan sonra tekrar kepçe biçimindeki raketlerle yakalanıp yeniden duvara fırlatılmasından ibarettir. Elbette ki bu oyunun da

Lemming'ler topluluklar halinde yaşarlar, fakat kendi aralarında çok geçimsiz ve kavgacı hayvanlardır. Birçok bakımdan tarla farelerine benzemekle beraber onlar gibi kışlık yiyeceklerini yazdan biriktirmek âdetleri yoktur. Kış ortasında, her tarafın karla kaplı olduğu zamanlarda bile yiyecek aramak zorunda kalırlar. Üstelik bu hayvanlar arasında çok yaygın olan bir çeşit veba hastalığı da kışın birçoklarının feci bir şekilde ölmelerine sebep olur. Lemming'lerin diğer hayvanlar arasında pek çok düşmanları da vardır ve sık sık onlara yem olurlar. Bütün bunlara rağmen Lemming'ler sür'atle çoğalırlar.

Fakat fazlasiyle üreyebilen bu hayvanlar için kuzey ülkelerinde yeteri kadar yiyecek bulunmaz. Bazı bilginler Lemming'lerin bu yüzden, yiyeceğin kıtlaştığı kış mevsimi bastırmadan gönüllü olarak ölüme atıldıklarını tahmin etmektedirler. Bazı bilginler ise Lemming'lerin tıpkı göçmen kuşlar gibi soğuk mevsimde daha sıcak bir ülke aramak üzere yola çıktıklarını ve denize

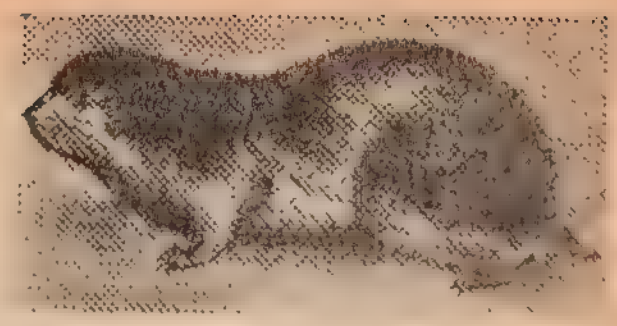

ulaştıkları zaman bile bu içgüdülerini yenemeyerek yollarına devam ettiklerini ileri sürmektedirler. Belki de bugün deniz bulunan yerde bundan binlerce yıl evvel Asyaya ulaşan bir kara köprüsü bulunmaktaydı ve kışın aç kalan kemirgenler de bu kara köprüsü üzerinden daha sıcak ülkelere gidebiliyorlardı. Yeryüzünde bugün yaşayan memeli hayvanların en eskilerinden olan Lemming'ler belki de bu eski geleneklerini hâlâ devam ettirmek amacı ile belli bir yöne doğru göç ediyorlar, fakat kara köprüsünün yok olması yüzünden ölüyorlar

Lemming'ler resimde görüldüğü üzere tıpkı tarla farelerine benzerler. 15 cm. boyunda olan bu kemirgenler kuzey ülkelerinde yaşarlar ve bitki kökleriyle beslenirler.

Havalar soğuyup, yağan ilk kar kış mevsiminin geldiğini haber verdiği zaman, Lemming'ler büyük bir sürü halinde toplanıp denize doğru yola çıkarlar. Ancak pek az bir kısmı olduğu yerde kalır.

Denize ulaşan Lemming'ler sulara atılıp kuvvetleri kesilinceye kadar yüzerler, sonra boğulurlar.

---

belli, kesin kuralları vardır. Oyun ikişer oyuncudan ibaret olan iki ayrı takım tarafından oynanır. Bir takımın oyuncusu tarafından duvara fırlatılan top geri gelip yere çarptıktan sonra öbür takımın bir oyuncusu tarafından yakalanmazsa o takım bir eksi puan alır. Ayrıca topun belli bir hududun dışına çıkmaması gerektir. Topu hududun dışına çıkaran takım da gene eksi puan alır. Sonunda en fazla eksi puan alan takım oyunu kaybeder.

Sokak aralarında oynanan Pelota oyununda raket kullanılmaz. Oyuncular topu kollarının alt kısımları ile bir evin duvarına fıratırlar. Bizim memleketimizde meydanlarda, çayırlarda, boş arsalarda oynanan ayak topunda olduğu gibi Pelota oynayan çocukların ve gençlerin seyircileri hiç eksik olmaz.

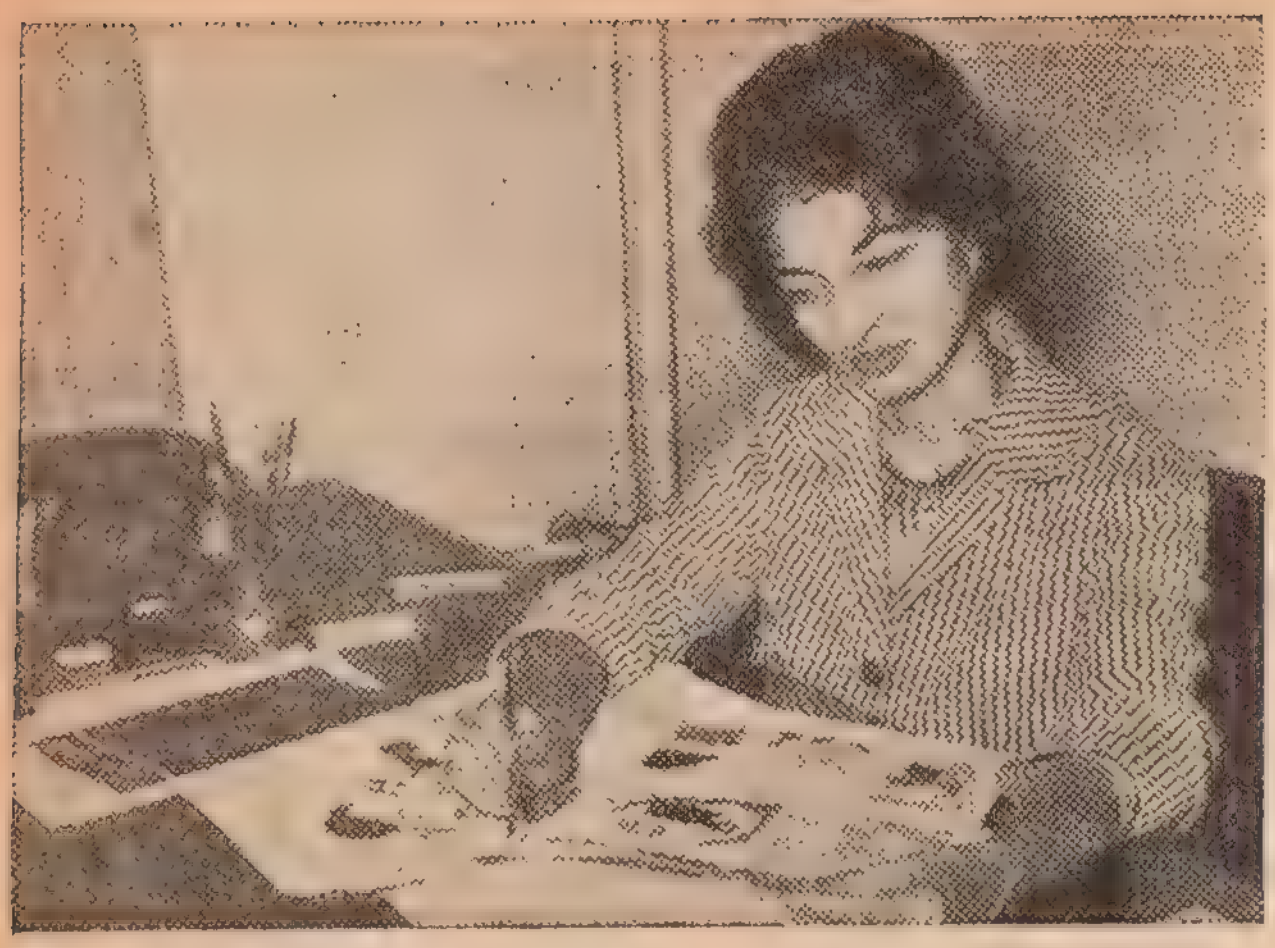

Doğan Kardeşte Yenilikler

Sevgili Çocuklar,

Kapağımızdan anlamışsınızdır. Doğan Kardeş'in bu sayısı yeniliklerle çıktı. Doğan Kardeş'in şimdi artık büyümüş olan eski okuyucularının hâlâ en güzel çocukluk günlerinin bir sembolü olan Selma Emiroğlu imzası yeniden karşınızda. Eskisinden daha güzel, daha çekici çizgilerle derginizi resimlemeye başladı. Bu sayıdan başlıyarak artık her sayı Doğan Kardeş'in kapağında onun cıvıl cıvıl renklerini göreceksiniz. Selma Abla'nın size çok güzel bir sürprizi daha var. Gelecek sayımızı alınca hemen arka kapağımızı çevirmeyi unutmayın. Büyükler bir tanıdıkla, küçüklerse çok sevecekleri yeni bir dostla karşılaşacaklar. Unutmayın gelecek sayımızda!..

Bu sayı size sunduğumuz ikinci yenilik Mıstık Ağabey'in resimli romanı: Perili Köy! Bu harikulâde serüven devamlı olacak. «En güzel resimli romanımı Doğan Kardeş için çizdim» diyor Mıstık Ağabey.

Doğan Kardeş bu yenilikleri yaparken eski özelliklerini kaybetmiyecek. Gene sayfalarımızda değerli bilgilerle dolu yazılar, güzel hikâyeler bulacaksınız. Gelecek sayımızda bir de hikâye sürprizimiz var: «ALTIN IRMAĞIN KIRALI». Bu hikâye yeniliğimiz de her sayı devam edecek.

Sevgili Çocuklar,

Doğan Kardeş her sayısında daha güzel, daha olgun, daha zengin sayfalarla sizleri karşılayacak. Onu ne kadar sevdiğinizi biliyoruz. Doğan Kardeş'i okuyacak yeni kardeşler bulmak da sizin elinizde. Onu seviniz, sevdiriniz.

DOĞAN KARDEŞ

AYŞE ILE OSMAN HER YIL OLDUĞU GIBI BU YILDA ÇOK ÇALIŞMIŞLAR SINIFLARINI PEKIYI DERECEYLE GEÇMIŞLERDI. BABALARI ONLARI UÇAĞA BINDIRIP IYI BIR TATIL GEÇIRMELERI IÇIN AMCALARININ ÇIFTLIĞINE YOLLADI HAVA ALANINDA ONLARI AMCALARI KARŞILADI.

AYŞE, OSMAN!.. HOŞ GELDINIZ ÇOCUKLARIM.

HOŞ BULDUK AMCACIĞIM.

SIZ GÖRMIYELI KÖYÜMÜZ ÇOK ILERLEDI, MODERNLEŞTI.

ESKIDEN ÇIFTLIĞE AT SIRTINDA BIR GÜNDE GIDEBILIR. DIK. ŞIMDI OTOMOBILLE IKI SAATTE GIDIYORUZ.

BAK OSMAN PERI BACALARI

AMCACIĞIM ŞURADA DUR. SAK BIRAZ.

DURAMAYIZ BURALAR TEKIN DEĞIL.

TEKIN DEĞIL NE DEMEK?.

YANI BURAYI CINLER, PERILER BASTI DURURSAKÇARPARLAR BIZI.

CIN, PERI DEDIĞIN YALNIZ MASALLARDA OLUR AMCA.

IŞTE ÇIFTLIĞE GELDIK, BURADA ONLARI GÖRENLER VAR ANLATSINLAR SIZE.

HAYAL GÖRMÜŞLERDIR.

AKŞAM YEMEKTEN SONRA HEP PERILERDEN KONUŞULDU; OSMAN ÖYLE ŞEY OLMAZ DEDIKÇE GÖZLERIYLE GÖRDÜKLERINI SÖYLÜYORLARDI.

IRMAKTA YIKANIRKEN GÖRDÜM BEN PERI KIZINI.

OSMAN NE DUŞUNUYOR SUN SÖYLE. NENLER İÇİN?

ŞİMDİ UYUYUP DİNLENELİM SABAH PERİ BACALARININ YANINA GİDİP BAKARIZ.

İKİ KARDEŞ ERKENDEN KALKIP PERİ BACALARI. NA GİDERLER

NE GARİP GÖRÜNÜYORLAR DEĞİL Mİ AĞABEY?

BU GÖRÜNÜŞLERİ. YÜZÜNDEN ONLAR İÇİN BİR SÜRÜ MASAL SÖYLENİYOR.

İŞTE BİR SAATTİR BURADA GEZİYORUZ. NE ÇARPILDIK NE DE BİR PERİYLE KARŞILAŞTIK.

PERİ BACALARI NASIL MEYDANA GELİYOR?

YAĞMUR SULARI, TOPRAKLARI AŞINDIRIR BU SULA.

RIN MEYDANA GETİRDİĞİ DERELER AŞINAN TOPRAKLARI ALIR GÖTÜRÜR. AMA TOPRAKTAN DAHA SERT OLAN...

TAŞLAR HEM YAĞMURDAN AŞINMAZLAR HEM DE ALTLARINDAKİ TOPRAĞI KORURLAR.

TAŞ

TAŞ

TOPRAK

KAYA

BU OLAY GENİŞ BİR ALANDA OLUNCA ZAMANLA ÇEVRE AL ÇALIR ..

TAŞLAR YUKARIDA KALIR BOYLECE PERİ BACALARI ORTAYA ÇIKAR. TABİ BU SÖY-

LEDİĞİM ŞEY BİNLERCE YILDA OLUR. BU OLAYI BİLMEYEN KİŞİLER, BACALARIN GARİP BİÇİMİNDEN ÖTÜRÜ BU İŞİ CİNLER, PERİLER YAPIYOR SANMIŞLAR, GÖRDÜĞÜN TAŞLARA "PERİ BACALARI" DEMİŞLER.

TAŞ

TAŞ

TOPRAK

KAYA

TAŞ

TAŞ

KAYA

ÖĞRENMEK NE GÜZEL ŞEY AKIL ERDİREMEDİĞİMİZ HER OLAYIN BÖYLE BİR SEBEBİ VAR DEMEK.

HAYDİ ARTIK ÇİFTLİĞE DÖNELİM.

NE! SIZ TEK BAŞINIZA O PERİLİ YEREMİ GİTTİNİZ? IYİKİ ÇARPILMADINIZ!

BÖYLECE SİZE CIN, PERİ OLMADIĞINI İSBAT ETTİK ARTIK BİZE İNANIN.

BU OLAYDAN BIRKAÇ GÜN SONRA AYŞE KÖYDEN GEÇEN BİR OTOBÜSLE KASABAYA GITTI AKŞAM ÜSTÜ KÖYE DÖNEN OTOBÜSE BİNDİ YOLA ÇIKTILAR. YOLDA HERKES BİRİ BİRİNE CIN, PERİ MASALI ANLATIYORDU

NE OLDU?

LASTİK PATLADI.

GÜM

TEKERLEĞİN ONARIMI ÇOK SÜRER Mİ?

EN AZINDAN YARIM SAAT SÜRER.

BU ARADA ÇİÇEK TOPLARIM

OH! SURADA DAHA GÜZELLERİ VAR

NERELERE GELDİM, YA OTOBÜSÜ KAÇIRIRSAM?

KOŞUP YETİŞEYİM.

AZ DAHA KAY. BOLUYORDUM, OTOBÜSTEN AYRILDIĞIM YER BURASI AMA O GİTMİŞ.

YOKLUĞUMU ANLAMADILAR DEMEK. ÇIFTLİĞE YÜRÜMEK ZORUNDAYIM. AKSİ GİBİ GÜNEŞTE BATIYOR.

İŞTE AY ÇIKTI. ÇİFTLİĞİN IŞIKLARI DA GÖRÜNDÜ AMA PERİLİ YERDEN GEÇMEK ZORUNDAYIM.

IRMAKTAN GARİP VE GÜZEL BİR SES GELİYOR NEDİR ACABA?

AAA!. BİR KIZ YIKANIYOR. HEMDE HİÇ BİLMEDİĞİM SESLER ÇIKARARAK ŞARKI SÖYLÜYOR!.

AMAN ANNECİĞİM! ANLATILAN PERİ KIZI BU İŞTE GÖZLERİMLE GÖRDÜM.

ŞİMDİ SUDAN ÇIKTI GİYİNİYOR NE GARİP BİR ELBİSESİ VAR Hii!. UÇUYOR, AMAN TANRIM UÇUYOR!

KIZ UÇARAK GİTTİ. BACALARDAN BİRİNE GİRDİ

AYŞE BİRDEN KORKUYA KAPILIP KOŞMAYA BAŞLADI.

AMCAA!... OSMAAAN!.. YETİŞİN PERİLERİN ARASINDA KALDIM!

BÖYLE BAĞIRARAK EPEYCE KOŞTU. ANİDEN BİR ÇİFT IŞIKLI GÖZ ONA DOĞRU GELMEYE BAŞLADI

ANNECİĞİM!..

BİR EL AYŞEYİ SIKICA YAKALADI.

BIRAKIN BENİ!. BIRAKIN BENİ!..

KAHRAMAN KÖPEKLER

Köpekler barışta olduğu gibi savaşta da insanlara kahramanca hizmet etmişlerdir. Köpekler kızak çekmeseydi güney ve kuzey kutup bölgeleri bulunamazdı.

1933 de Amiral Richard Byrd'ün güney kutbuna ikinci seyahatinde kızakları 157 eskimo köpeği. çekmişti.

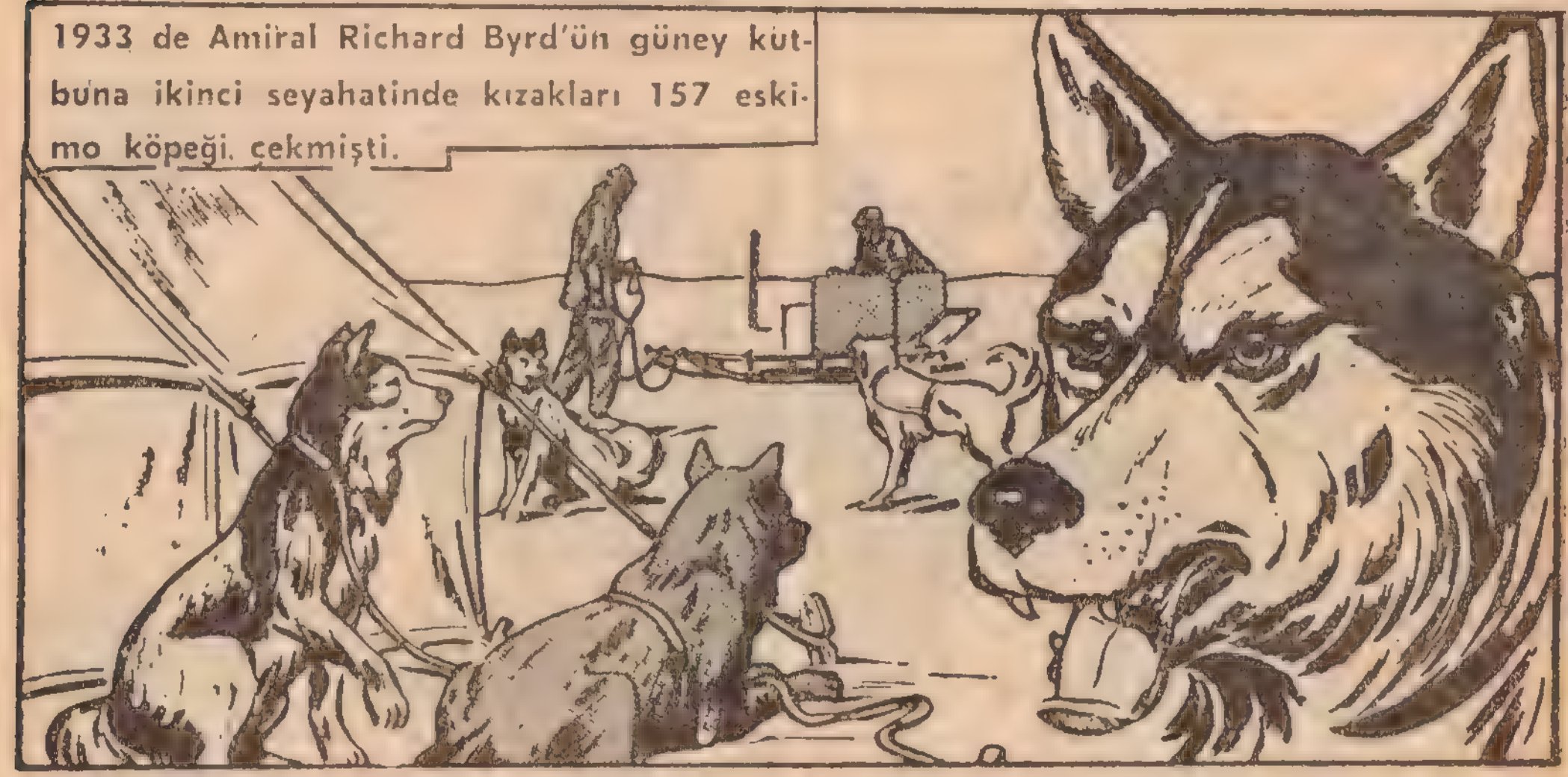

Bunlardan bir kısmı Sir Ernest Shackleford'un Antartika araştırma gezisinde kullandığı Makenzi eskimo köpeklerinin soyundandı.

Amundsen'e 1911 deki güney kutbu seyahatinde de yine bir eskimo köpeği önderlik etmişti.

1000 yıl kadar uzun bir süre hayvan gücüne başvurulmadan çıkılan kutuplardaki keşif seyahatleri hep başarısızlığa uğramıştır.

Bunun üstüne ren geyiklerinden ve atlardan faydalanılmaya başlandı.

Yalnız bunlar kötü şartlara dayanamıyorlardı.

Bu incecik buz üstünde yürüyemez bunlar. Buz kırılıverir.

Sonra, bu kocaman yem sandıkları da yol almamıza engel oluyor.

Çok az yiyen bir hayvandan faydalanmalıyız.

Eskimo köpekleri tam istedikleri nitelikteydi. Kurutulmuş et, pişmiş pirinç ve mısır gibi şeyler yiyorlar.

Ve çok fazla yüklenmiş kızakları çekebiliyorlardı.

Günde 60 mil gidebiliyorlar. Hem de bir öğün yemekle.

Mehmet Ali & Akşamsefası

Amiral Byrd'in 1933 deki araştırma gezisinde köpekler eksi 10 derece soğukta günlerce yol almışlardı

Ben donuyorum. Halbuki köpekler soğuğun farkında bile değiller.

Uyurlarken soğuktan korumak için yüzlerini tüylü kuyruklarıyla iyice örtüyorlardı.

Fakat kışın sıcaklık —50° ye düşünce

Bütün köpekler buz tünellerine.

Buz içinde oyulmuş tünellerin duvarlarında köpek kulübeleri de yapılmıştı.

İlkbahar gelince çıktılar.

Artık araştırmalarımıza devam edebiliriz.

Mehmet Ali & Akşamsefası

Amiral Byrd'in araştırma gezisindeki en iyi köpeklerden biri «Dev Öldüren Jack» tı.

İlk sahibi eskimodan 35 dolara almışlardı.

Adı ne?

Yok. Şeytanın ta kendisi.

Gördün mü boynu kalın ve kısa. Ağır yükleri çekebileceği anlaşılıyor.

Butları da yay gibi. Çakalları andırıyor. Uzun yolculuklara dayanıklı olsa gerek.

Yalnız çok vahşi.

Yola getirip arabaya koşabilsek

Bunun için Jack'la tam sekiz ay uğraşıldı. Aradan 4 ay daha geçti...

Yola gelmiş

Birkaç gün sonra...

Acaba Jack kızak köpeklerine önderlik edecek duruma geldi mi?

Göreceğiz bakalım.

Bu dönemeçten nasıl sapacak acaba?

Mükemmel!

Tehlikeli bir durumda takımı nasıl idare edecek?

Şimdi onu da anlıyacağız.

Şu güce bak! Bütün köpekleri çekerek sıraya sokuyor.

Çok iyi bir kızak köpeği oldu.

Daha sonra, Jack gibi vahşi yüzlerce köpekle aynı şekilde uğraşıldı.

Guzel dönüş yapıyor

Araştırma gezisinde uzun soguk günlerde de en ufak bir güçlük çıkarmıyorlardı.

Yorucu bir gün sonunda, kopekler karanlıkta acı acı havlarlardı

Ne acıklı bir havlayış.

Havlama değil bu kurt uluması.

Bu kopeklerin yardımıyla yeryüzü hakkındaki bilgimiz çoğaldı.

Bugün kutup bölgelerindeki araştırmalarda köpeklerin yaptığı işlerin çoğunu uçaklar yapıyor.

Ama ne zaman hızı yavaş bir geziye çıkılsa yine köpeklere başvuruluyor.

BİLMECE BULMACA...

Bay N. KUDSİ EREN besbelli önemli bir iş seyahatine çıkıyor. Acaba nereye gittiğini bulabilir misiniz?
İsminin harflerinin yerini değiştirirseniz gideceği şehrin ismini elde edeceksiniz.

(İSKENDERUN)

★

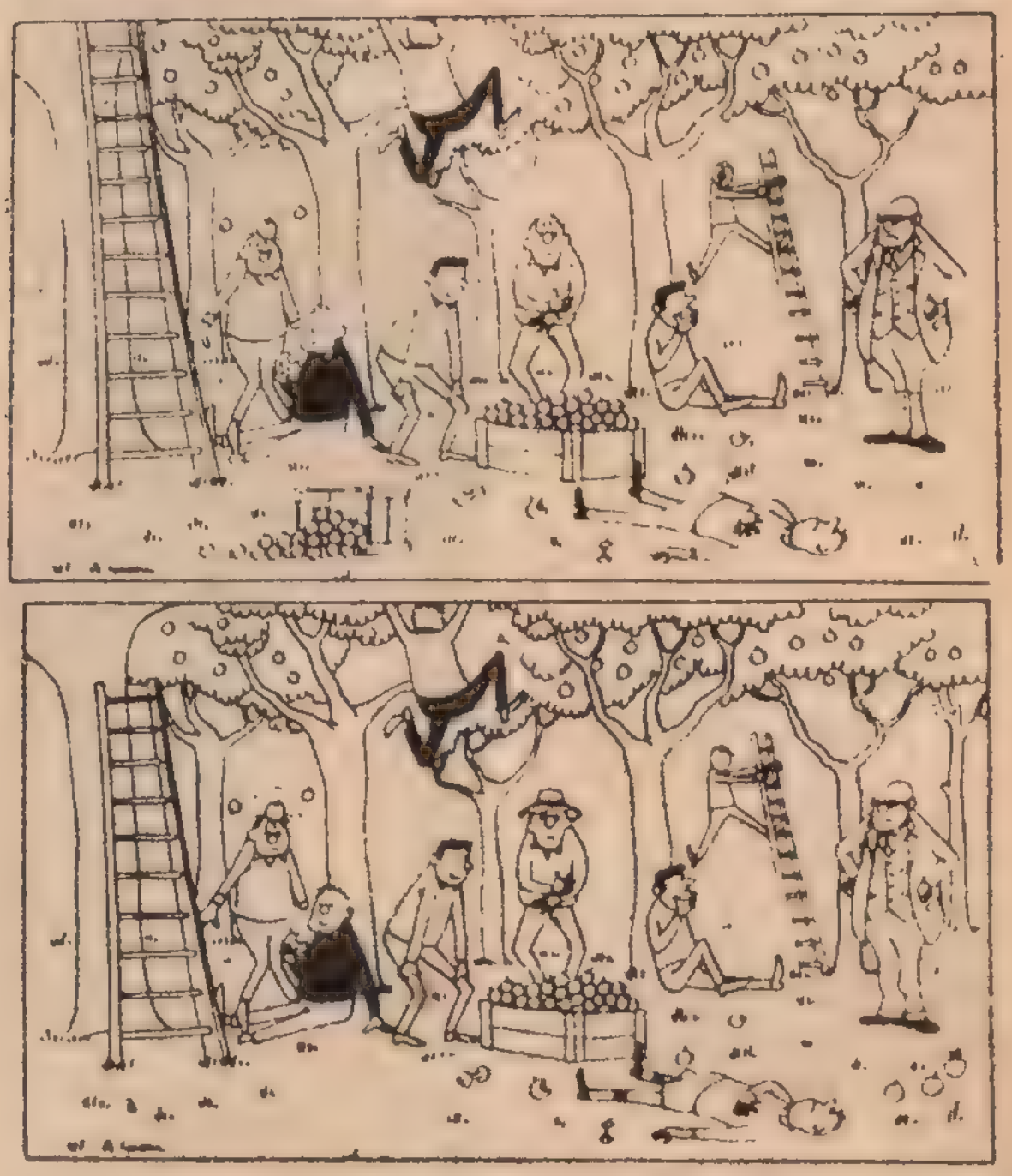

Ali, yukardaki elma bahçesi ile aşağıdaki hayvanat bahçesinde gördüklerini defterine çizmişti. Arkadaşı Hasan bu resimleri o kadar beğendi ki o da kendi defterine çizdi. Ama biraz farklı olarak. Bakalım yukardaki 9 ve aşağıdaki 10 farkı siz de bulabilecek misiniz?

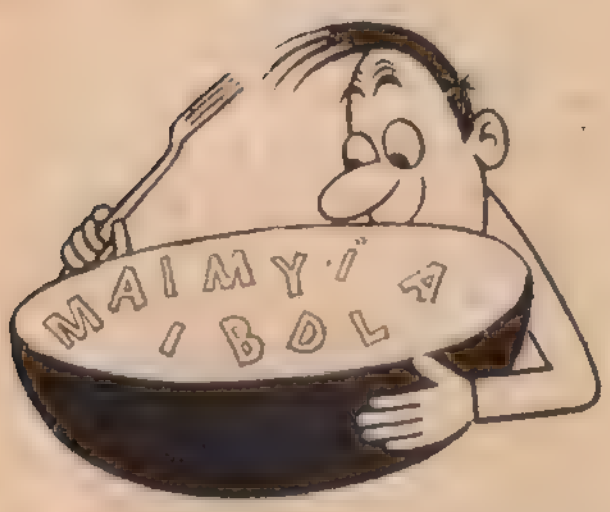

Bay Cingöz önüne kocaman bir çanak almış, büyük bir iştiha ile yemek yiyor. Acaba çanağın içinde hangi yemek var?

(İMAM BAYILDI)

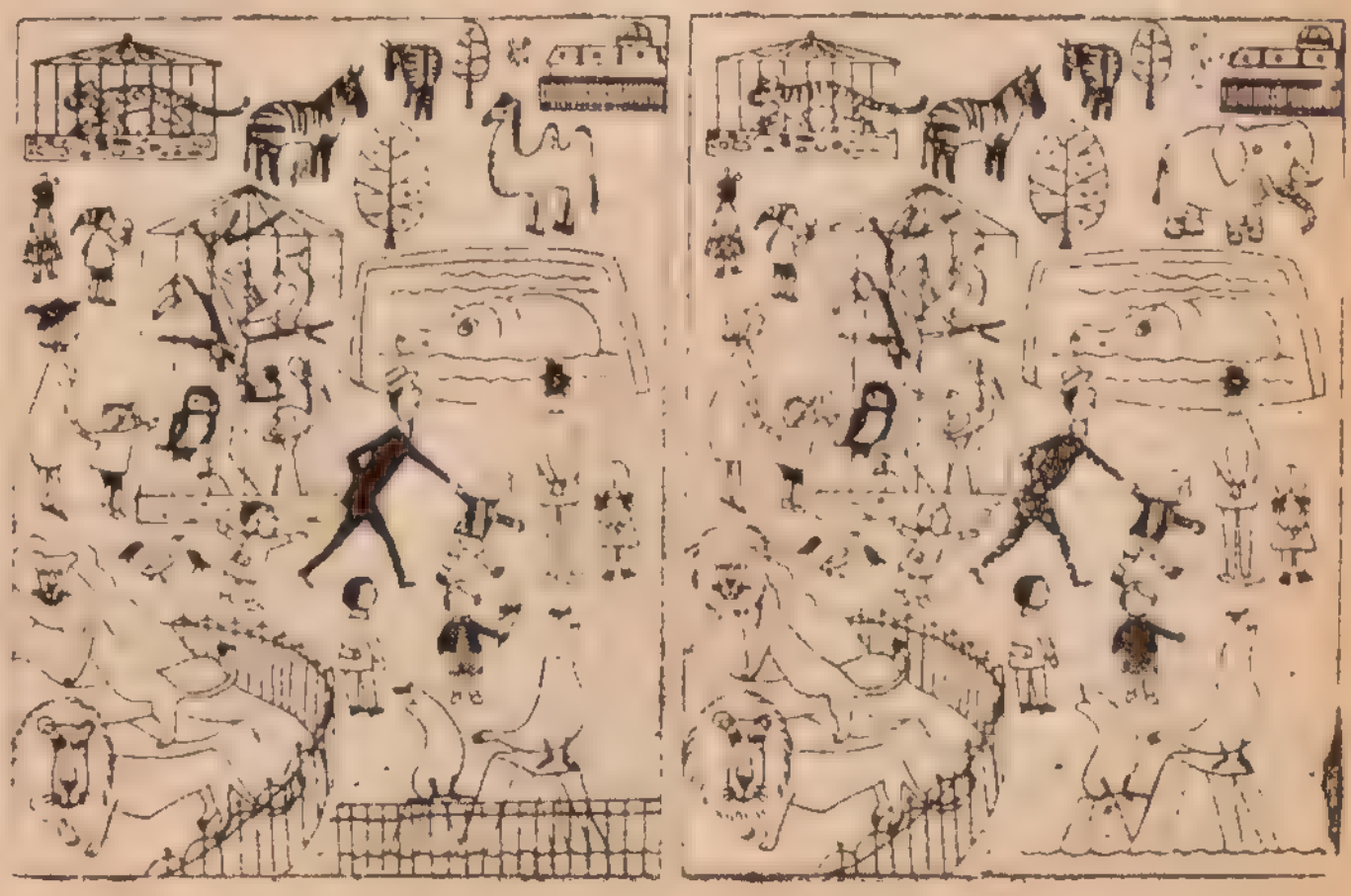

Konuşmayan Avcı Çoban

Ah küçük Ali! Afacan mı afacan! Annem onunla nasıl başa çıkacağını bilemiyordu. Yaramaz, kundaktan çıkalıberi uçan, kaçan, yürüyen canlıların peşindeydi.

Biraz büyüyünce onları evde besleyip bakmak için yakaladığını söylemeye başladı ama annem yine de onun bu huyunu hiç beğenmiyordu.

Her gece annem yatmadan önce ona hayvanların, kendi doğal ortamlarında daha rahat olduklarını, yakalayıp eve getirince onlara hiç de iyilik etmediğini söylüyor, hayvanları rahat bırakmasını tembihliyordu. Ama ertesi akşam ceplerini boşalttırınca neler çıkmıyordu neler! Çekirgeler, kertenkeleler, kelebekler...

Hele bir defasında cebinden canlı, küçük bir yılan yavrusu çıkıverdi. Annem az kalsın bayılacaktı.

Üstelik eve bir de o kurt köpeği gelince, Ali bu defa daha büyük avlar yakalamaya başladı. Tavşanlar, sincaplar, kuşlara döndü. Bu avlarda bütün işi çoban yapıyordu. Bir hayvanın peşine takılıp onu yoruncaya kadar kovalıyarak baygın düşürüyordu. Sonra Ali gidip tutuyordu.

Eve gelince de uzun bir hikâye uyduruyor ve o günkü avını nasıl yakaladığını ballandıra ballandıra anlatıyordu.

Bir gün dereden sazan yakalayışını seyrettim. Bir balık derenin öyle sığ bir yerine gelmişti ki, yüzgeçlerinden biri dışarı çıkıyordu. Balığı, benim gibi Ali'yle çoban da görmüştü. İkisi birden ile atıldılar. Balık derinlere doğru seğirtti. Ama Çoban bir yıldırım gibi üstüne atıldı. O anda çeneleri büyük bir gürültüyle kapandı. Sonra da kıyıya koştu. Balığı getirip otların üstüne bıraktı. Ali işte burada işe karıştı. Balık yerde çırpınırken eline almak istedi. Bıçak gibi keskin yüzgeç avucunu boydan boya kesiverdi. Canının yandığı belliydi. Sızıdan yüzünü buruşturuyordu ama balığı bırakmaya niyeti yoktu. Sıkıca kavrayıp evin yolunu tuttu. Büyük bir kıvançla balığı anneme verdi. Avucu kan içindeydi.

Annem eline tendürdiyot sürüp sarınca Ali yarasını, acısını, her şeyi unutuverdi.

O gece yemekte o balığı yerken Ali ömrümde duyduğum en kocaman yalanları uyduruyordu. Derenin en derin yerindeki kayaların

altında mağaramsı bir yer varmış. Orada bir süre saklanmış. Balığı eliyle yakalamış ama hayvan öylesine çırpınıyormuş ki, kıyıya çıkmakta çok güçlük çekmiş, az kalsın boğulacakmış.

Anneme gerçeği anlatmaya kalktım fakat,

«Ne olmuşsa olmuş. Bu da Ali'nin hikâyesi. Bırak istediği gibi anlatsın» diyerek lâfımı ağzıma tıkadı.

O zaman ben de kendimi tutamıyarak şöyle dedim:

«Biliyor musun anne bizim Çoban bu çocuğu dünyanın en büyük yalancısı yapacak.»

Annem, gülümsedi. Ali'nin masallarını dinledikten sonra da aynı şekilde gülerdi.

Bana Ali'yle uğraşmamamı, onun hiçbir zaman benim kadar uyduramadığını söyliyerek beni susturdu.

Bence bütün bunlar Ali'nin ayı yavrusu yakalamasına yol açtı. Annem onun uydurmalarını öylesine iyi karşılıyordu ki, artık çocuk kendi hikâyelerine kendisi de inanmaya başlamıştı.

Bir gün ırmağın yanındaki ormanda odun kesiyordum. İşe öğle yemeğinden sonra başlamıştım. Güneşin batmasına bir saat vardı ama kolumu kıpırdatacak gücüm kalmamıştı. Sanki sırtıma çiviler batıyordu. Oysaki babam sabahtan başlar ortalık kararıncaya kadar aralıksız çalışırdı. Anneme söyliyebileceğim inandırıcı bir mazeret düşünürken bir feryat duydum. Ali bağırıyordu. Yalnız Ali gürültü yapmaya bayılıyor. Onun bağırmalarına alışkınız üzüldüğü zaman, sevindiği zaman, canı sıkıldığı zaman avaz avaz bağırarak içini boşaltır. Bu yüzden ona pek aldırış etmeyiz.

Fakat bu defaki bambaşkaydı. İkinci çığlığını duyunca yüreğim ağzıma geldi. Küçük Ali mutlaka büyük bir tehlikeyle karşı karşıyaydı.

Hemen patikadan çıkıp ormana daldım. Bir saniye önce ayaklarım taş gibi ağırlaşmıştı ama şimdi koşarcasına yürüyordum. Yorgunluğum da bir anda uçuvermişti. Ali'nin ikinci çığlığı ilkinden daha hızlı ve tizdi. Ayrıca bir de ağlamayı andıran boğuk bir ses de duymuştum. Bunun Ali olduğundan şüphem yoktu. O sesi tanıyordum ama neye ait olduğunu bir türlü çıkaramıyordum. Derken yan taraftan bir ses geldi. Onu nerede olsam hemen tanıyabilirdim. Saldıran bir ayının öksürüklü homurtusuydu. O sesi ömrümde bir defa duymuştum ama aklımdan silinmesi imkânsızdı. O zaman daha küçüktüm. Annem koyunlara saldıran bir ayıya ateş edip yaraladı. Hayvan deliye döndü. Eğer babam yetişmeseydi hepimizi parçalayacaktı.

Yüreğim bir kuş gibi atıyordu. Küçük Ali'nin ne durumda olduğunu bilmiyordum ama azgın bir ayıyla karşı karşıya olduğu muhakkaktı.

Güneşin son ışıkları dalların arasından inceli kalınlı şeritler halinde sızdığından zaman zaman gözlerim kamaşıyor önümü göremiyordum. İlerisini görebileceğim bir düzlüğe çıktım. Birden ürperdim. Başımdan aşağı buzlu sular dökülmüş gibi oldu.

HERKES GELECEĞİNİ KÜÇÜKKEN HAZIRLAR

Çocuklarını seven, onların geleceğini düşünen ana babalar, yavrularını Doğan Sigorta'nın tahsil ve çeyiz sigortalarına yazdırırlar. Çocuklar için hazırlanan bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa elde edilecek istifade o kadar fazla olur.

Küçük Ali balığı tuttukları yerdeydi. Vücudunun yarısı suyun içindeydi. Kıyıda duran küçük bir ayı yavrusunun bir ayağına olanca gücüyle asılmış onu kendine doğru çekiyordu. Hayvan da kurtulmak için çırpınıyor, öte yandan da üç ayağıyla kayaları sanki yerinden sökmeye çalışıyordu.

Yavrunun Ali'ye pek zararı dokunmazdı ama asıl tehlike yavrusunu kurtarmaya gelen ana ayıydı. Öyle hızlı yürüyordu ki, önüne çıkan her şey iki yana devriliyor veya eziliyordu. Kızgın kızgın homurdanıyordu.

İşin kötüsü ondan önce Ali'nin yanına gitmem imkânsızdı.

Garip sesler evden de duyulmuş olacak ki, annem de ırmağa doğru koşuyordu ama o da vaktinde yetişemezdi.

Annem hayvanın ayağını bırakması için avazı çıktığı kadar bağırıyordu ama Ali'nin kendi çığlıklarından etrafını duyduğu yoktu.

Ana ayı ırmağa varmıştı. Fıskiye gibi suları iki yana sıçratarak ilerliyordu. Homurtusu tüyler ürperticiydi. Annemle ben ne kadar hızlı koşarsak koşalım ana ayı oraya bizden önce varacaktı. Birden Ali'yi bekliyen felâket gözlerimin önünde canlandı. Bağırmak için ağzımı açtığım halde hiç sesim çıkmadı.

Tam hayvan Ali'ye uzanırken kıyıdaki çalılıklardan sarı bir şey ok gibi üstüne fırladı.

Bu bizim Çobandı. Büyüklük bakımından ayının dörtte biri kadar değildi ama hayvanın bir tarafına yapışıp yana devirmeyi başarmıştı. Çılgın bir boğuşma başlamıştı.

Ben yıldırım hızıyla yanlarından geçerken ana ayı gırtlağına yapışmış köpeği uzaklaştırmaya ve arka ayakları üstünde kalkmaya çabalıyordu. Daha başka bir

şey göremedim. Ali'ye koştum, bileklerinden yakalayıp sudan çıkardım ve boş bi çuvalmış gibi anneme doğru ittim.

«Al bunu, al da sen kaç anne» diye haykırdım ve ana ayıya döndüm. Baltamı olanca gücümle havaya kaldırdım. Vurmadım. Daha doğrusu vurmama lüzum kalmadı. Zira Çoban ayıyı benim tarafıma bırakmıyordu. Hayvan başa çıkacağı gibi değildi. Koca pençesini bir indirişte köpekceğiz top gibi uzaklara fırlıyor fakat her defasında ayı saldırışa geçmeden ne yapıp yapıp karşısına dikiliyordu.

Ben de elimde baltam durmuş onlara bakıyordum. Bir ara tepeden evimizden, annemin seslendiğini duydum.

«Oğlum gelsene! Haydi koş, yavrum kaç.»

Bu ihtar beni sarstı. O zamana kadar ayının işini bitirmeyi düşünüyordum. Ama birden içime bir korku düşüverdi. Eve koşmaya başladım.

Çoban'ı bahçede görünce pek şaşırdım. Annem olanları evden görmüş. Meğerse hayvan benim tehlikeli bölgeden çıktığımı anlayınca galibiyeti ayıya bırakmış ve tabana kuvvet kaçmaya başlamış. Ayı biraz peşinden gitmiş aradaki uzaklığın gittikçe fazlalaştığını görünce geri dönmüş.

Bu arada Çoban'ın ne korktuğu ne de yaralandığı belli oluyordu. Önümüzde hopluyor, zıplıyor, kuyruğunu sallıyor gelip ellerimizi yalıyordu. Sanki bir ölüm kalım çarpışmasından değil de hepimizin karıştığı eğlenceli bir oyundan çıkmış gibiydi.

Bu olay Ali'ye iyi bir ders oldu. Ayı yavrusunu yakalayıp eve getirmeye çalışan Ali bir daha kelebeklere bile dokunmaz oldu.

Domates'i Yememezlik Etmeyin!..

Yaz geldi, geçti, yapraklar sararıp dökülmeye başladı; sonbaharda olduğumuz halde yazın sebze ve meyveleri hâlâ eksik değil; daha pastırma sıcakları olacak, üzüm, armut, domatesi yedikce içlerimiz serinlenecek, gücümüze güç eklenecek. Arkadaşım Ahmet Beyin şehir dışında, denizin kenarında bağlık, behçelik bir evi var, geçen gün telefon etti:

— Kâmran, İstanbulun sonbaharı güzeldir, üşenmeyin bir pazar erkenden kalkın gelin.

Ben de çoluk çocuğu aldım yola koyuldum; saat 9 da şirin cennet gibi çiftliği andıran arkadaşımın evine ulaştım. Sabah kahvaltısı çıkardılar:

— Süt, yumurta, bal, üzüm domates, hattâ zeytin bahçenin yerli malı hile yok, tertemiz ne olur yeyin diye ısrar ettiler.

Ben kırmızı kırmızı domatesleri görünce, herşeyi bırakıp onları tabağıma aldığımda:

— Süt, bal, hattâ üzüm dururken, domatese iltifat mı edilir, doktor Bey dediler.

— Yo! azizim, herşey güzel, ama ben beyaz peynirle domates yiyeceğim, anlaşılan siz nerede ise ortadan kaybolacak domatesin kıymetini pek bilmiyorsunuz?

— Dometesin C vitamininden başka nesi var ki?

— Domatese kimisi meyve, kimisi de sebze gözü ile bakar. Ne olursa olsun, domates sağlık için çok kıymetli bir bitkidir. Sonra sizin düşündüğünüz gibi yalnız C vitamini taşımaz. Onda C'den başka, sinirleri teskin eden B_1 yemeklerin gerçekten sindirimine yarayan B_2 ve büyümeyi sağlayan, cilde güzellik, gözlere fer veren A vitaminleri hiçte yabana atılmaz. İyice yıkayıp, kabukları ile çiğ çiğ yendiğinde vücude serinlik verir. Çiğ domates aynı zamanda pekliği giderir; kabukları selulozdan zengin olduğundan barsakları zayıf olanlara dokunur, karın, barsak ağrılarından şikâyet edenler kabuklarını soymalıdırlar.

— Bakın, bunları bilmiyordum.

— Yalnız kabukları çıkarılan domateslerin C vitaminleri çabuk kaybolur.

—C vitamini, insana enerji verir, hastalıkları önler diyorsunuz, kaybolmaması için ne yapmalı?

— Kabukları soyulmuş domates üzerine birkaç damla limon suyu sıkmalı.

— Domateste asit oksalik var mıdır?

— Son zamanlarda yapılan analizler domateste oksalik asidin bulunmadığını gösterdiğinden gutlu, romatizmalı kimseler korkmamalı, yemelidirler.

— Öyle ise, domatesli salatayı sofralardan eksik etmemeli?

— Tabiî, haşlanmış domates umumiyetle sevilmez zeytinyağlısı, limonlusu seçilir, zeytinyağı domatesin taşıdığı bütün faydalı kısımları daha fazla muhafaza eder.

— Teşekkür ederim doktor Bey bundan sonra, ben de domatesi yememezlik etmiyeceğim.

Dr. Kâmran ŞENEL

ZİNDANDAN KAÇIŞ

(Baştarafı Sh. 10 da)

nu söylemek gerekirse, bu saçın sakalınla bir kaçağı andırıyorsun. Bir ara sana yardım ettiğime pişman oldum.»

«Bir defasında hayatım tehlikeye girmişti» dedi Edmond. «Kurtulursam on yıl saçımı sakalımı kesmiyeceğime yemin ettim. Süre bugün doldu.»

Kaptan,

«Peki, şimdi seni ne yapacağız» deyince,

Edmond ilk uğradıkları limana bırakmalarını, iyi bir denizci olduğundan bir ticaret gemisinde iş bulabileceğini söyledi.

Kaptan onu denemek için dümenin başına geçmesini söyledi. İşe yaradığını görünce,

«Eğer çok istemezsen seninle anlaşırız» dedi.

«Ötekilere ne veriyorsan bana da onu ver» dedi Edmond.

Kaptan top seslerinin geldiği tarafa dönerek,

«Chateau d'If'de ne oluyor?» diye sordu.

Edmond sakin sakin,

«Bir mahkûm kaçmış» dedi.

Sonra yanındaki gemiciye,

«Bugün ayın kaçı?» diye sordu.

«28 Şubat» dedi öteki.

«Hangi yıldayız?»

«Bu ne biçim soru?» dedi öteki.

Edmond hafifçe gülümsiyerek,

«Dün akşam öyle korktum ki, hiçbir şey hatırlıyamıyorum. Sahi, hangi yıldayız?»

«1829» dedi öteki.

Edmond hapse atılalı tam 14 yıl olmuştu. 19 yaşında zindana girmiş 33 yaşında da tekrar hürriyetine kavuşmuştu.

YARGICIN KARARI

(Baştarafı Sh. 14 de)

diye söze başlayınca adam:

«Bu fevkalâde iyi bir hareket, demek istiyorsun,» diye yargıç tüccarın sözünü kesti. «Haydi şimdi onun bu hareketine karşılık bir şeyler yap bakalım.

Çay tüccarı çok zengindi ama çok da cimriydi. Cebinden para çıkacağını sanarak aklı başından gitti. Şikâyetini, her şeyi unuttu.

«Sayın yargıç, köpek parayı ne yapsın?» diye söylendi.

Yargıç,

«Paradan söz eden kim?» dedi. «Ona hoşuna gidecek bir şey vermelisin. Bundan böyle, dükkânın önünden her geçişinde hayvanı okşıyacaksın. Sahibini de selâmlıyacaksın. Köpekler sahiplerine iyi muamele edilmesinden memnun olurlar.»

Çay tüccarı istemiye istemiye yargıcın kararını yerine getireceğine söz verdi. Bir süre geçtikten sonra da bunun hiç de zor bir şey olmadığını anladı. Zira küçük bir çocukla köpeğini sevmeye başlamıştı. Zamanla can ciğer dost oldular.

AYIN YAZISI

(Baştarafı Sh. 4 de)

meklerden sadece bir çeşidi ile tabağınızı doldurup ötekine dokunmamazlık etmezsiniz. Eti, içinde bulunan Protein maddesi için, sebzeyi ise madensel maddeleri için yemeniz gerektiğini, vücudunuzun her ikisine de ihtiyacı olduğunu düşünerek ona göre davranırsınız.

Zaten hayatımız boyunca hep sevdiğimiz şeyleri elde etmek, sevdiğimiz işleri yapmak imkânını bulamayız ki!... Marifet, hoşlanmadığımız bir işi de başarabilmektir.

Bunun yanında kemiklerinizin gelişmesine yardım eden süt ve sütlü maddeleri, tereyağını unutmayın. Yiyecekler arasında tadından hoşlanmadıklarınız olsa bile, annenizin babanızın sizi zorlamasına meydan vermeyin. Kendi sağlığınız için isteksizliğinizi yenerek: «Ne olursa olsun, bunu yemeye alışmalıyım!» deyin ve kendi kendinizi eğitmeğe gayret edin.

Doğan Kardeş hepinize sağlıklar diler.

KOMSER MURRY

(Baştarafı Sh. 18 de)

gelenin kürküne el attı, fakat o anda korku ve hayretle bağırarak geri geri çekildiği görüldü. Arkadaşları daha ne olduğunu anlamadan köşede duran mankenler birden harekete geldi ve gür bir ses :«Eller yukarı davranmayın!» diye bağırdı. Hırsızlar kıymetli kürkün kolu içerisinden bir tabanca namlusunun parladığını gördüler ve meseleyi hemen kavradılar: Köşedeki mankenler aslında cansız birer bebek değil kurnaz ve atik polis memurları idi. Artık teslim olmaktan başka çare kalmamıştı.

Faal 8583 - 8

HAYVAN DOSTLARI

Gülay Dirim

Fikret Ergezen

Timur Aydın

Gülçin Ölçen

Murat Hedili

Pervin Özbay

Nurfer Bulur

Güvẹn Güzeldere

Tanju Sayar

Saner Üstünel

Asuman Alkan

Emel Kuyucu

Bahar Zeytindalı

Orkun Akdoğan

Melâhat Bölükbaşı

Fatih Öztürk

Beyhan Bahar

Faruk Asir

YAZISIZ

– HAY ALLAH! GENE BALIK!..HALBUKİ PABUCUMU ÇIKARMAK İSTİYORDUM..

– NEYAPAYIM ANNECİĞİM, TERLİKLERİMİ BULAMADIM. SİZ DE BANA YALINAYAK DOLAŞMAYI YASAK ETMİŞTİNİZ!..

Güldüm

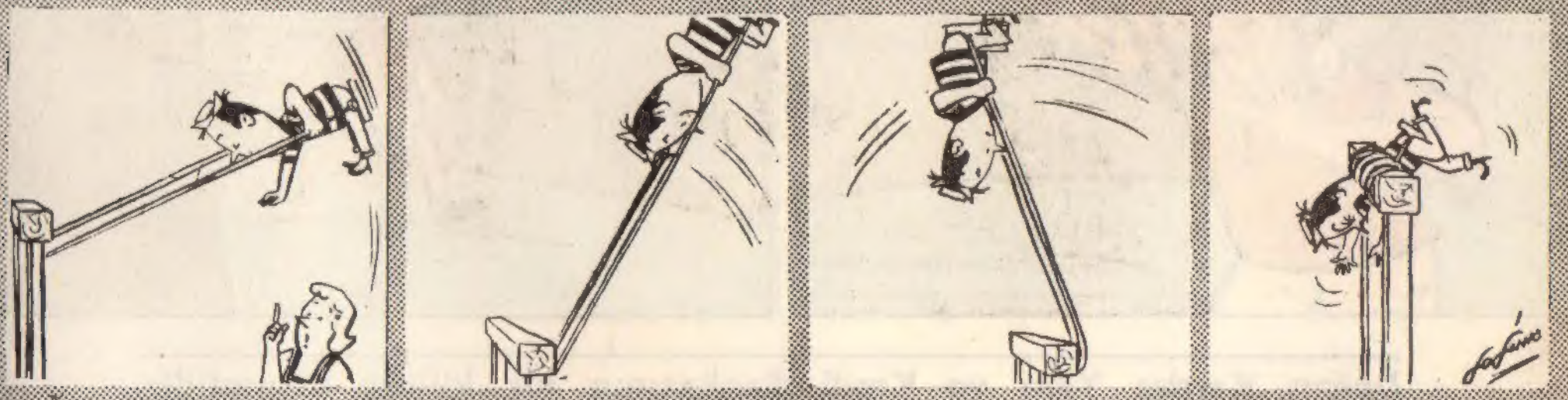

YAZISIZ

ALEVİ ATEŞ

yazan ve çizen MISTIK

ORMANA SAKLANAYIMDA EBE BENİ BULAMASIN.

DAHA İÇERİLERE GİDERSEM HİÇ BULAMAZ.

SAATLERDİR BURADAYIM EBE GELİP ARAMADI. BÖYLE OYUN TATSIZ OLUYOR, GİDİP SOBE YAPAYIM.

EYVAH!. YOLU BULAMIYORUM KAYBOLDUM!.

İMDAAT! BURADAYIM ÇOCUKLAR!. İMDAAAT!.

BURAYA BENİ BULAMASINLAR DİYE SAKLANMIŞTIM AMA AH BİR BULABİLSELER!..

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.